በኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

የኢትዮጵያ ደን ልማት

ከ2016-2018 በጀት ዓመት የሶስት ዓመት ዕቅድ

መጋቢት 2015 ዓ.ም
አዲስ አበባ

ማውጫ

1. መግቢያ 3

2. የተቋሙ ርዕይ፣ ተልዕኮ እና ዕሴቶች 6

3. የባለፉት ሶስት ዓመታት (2013-2015) የልማት ዕቅዱ አፈፃፀም ግምገማ 7

4. የመካከለኛ ዘመን (2016-2018) የልማት ዕቅድ እንድምታዎች እና የሚጠበቁ ውጤቶች 18

4.1. የደን ሃብት ይዞታ እና ጥቅሞች 20

4.4. ስትራቴጂያዊ የትኩረት አቅጣጫዎችና ስትራቴጂክ ግቦች 23

4.4.1. ስትራቴጂያዊ የትኩረት አቅጣጫዎች 23

4.4.2. ስትራቴጂካዊ ግቦችና ዋና ዋና ተግባራት 24

ግብ 1፦ የተገልጋይ እርካታን ማሳደግ 25

5. በዕቅድ ዘመኑ ሊያጋጥሙ የሚችሉ የአደጋ ስጋቶች እና የመቋቋሚያ ስልቶች 36

6. የዘርፉ ዕቅድ የአፈጻጸም ክትትልና ግምገማ ሥርዓት 38

8. ማጠቃለያ 41

9. አባሪ 42

1. መግቢያ

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዎ ሪፐብሊክ መንግስት ሀገራዊ ርዕይ በሕዝብ ተሳትፎና በሕዝቦች መፈቃቀድ ላይ የተመሠረተ ዲሞክራሲያዊ ሥርዓትና መልካም አስተዳደር የሰፈነባት፣ ማህበራዊ ፍትሕ የነገሰባት፣ ከድህነት ተላቃ በ2030 የአፍሪካ የብልጽግና ተምሳሌት ሀገር እንድትሆን ማድረግ ነው፡፡ ይህን ርዕይ ለማሳካት የኢትዮጵያ የኢኮኖሚ ልማት ዕድገት የአረንጓዴ ኢኮኖሚ ግንባታ ትግበራን መሠረት ያደረገ እና ዘላቂና አስተማማኝ ልማትን ለማረጋገጥ የሚያስችል ለአየር ንብረት ለውጥ የማይበገር አረንጓዴ ኢኮኖሚ ስትራቴጂ መንግስት በ2004 ዓ.ም. በማዘጋጀት ወሳኝ የልማት አቅጣጫዎችን ቀይሶ ተግባራዊ እያደረገ ይገኛል፡፡

ለአየር ንብረት ለዉጥ የማይበገር አረንጓዴ ስትራቴጂ ለይቶ ካስቀመጣቸው አራት ዋና ዋና ምሰሶዎች መካከል አንዱና ዋነኛው የደኑ ዘርፍ ነው፡፡ የደኑ ዘርፍ ዋነኛ ምሰሶ የሆነበትም ምክንያት በሀገራችን በፈጣን ሁኔታ በማደግ ላይ የሚገኘውን ኢኮኖሚያዊ እና ማህበራዊ ልማት ደህንነትና ዘላቂነት ለማረጋገጥ መንግስት ከሁሉም ሴክተሮች ወደ አየር በሚለቀቁ በካይ ጋዞች ምክንያት የሚመጣውን የአየር ብክለት ለመቀነስ የደኑ ዘርፍ ከፍተኛ ድርሻ እንዳለው በመታመኑ ነው፡፡ በዚህም ምክንያት በሀገራችን ለደኑ ዘርፍ ልዩ ትኩረት በመስጠት ከፍተኛ የኢኮኖሚ ጠቀሜታ ያላቸው በቢሊዮን የሚቆጠሩ የደን ችግኞች በየአመቱ እንዲተከሉ በማድረግ፣ ትኩረት የተሰጣቸውን የተፈጥሮ ደኖች በመንከባከብ እና በመጠበቅ፤ የተራቆቱ አካባቢዎች በተደራጀ የህዝብ ተሳትፎ እንዲያገግሙ በማድረግ የሀገራችንን የደን ሽፋን ለመጨመር የሚያስችሉ በርካታ ስራዎች ሲሰሩ ቆይተዋል፡፡ በየክልሉ ተሳትፎአዊ የተፋሰስ ልማት ሥራዎች በተደራጀ የሕዝብ ንቅናቄ ርብርብ ተደርጎ በመሰራቱ ምክንያት በከፍተኛ ደረጃ ተራቁተው የነበሩ አካባቢዎች አፈራቸውና እርጥበታቸው በመመለሱ ዘርፈ ብዙ ጠቀሜታ ያላቸው ዕፅዋቶች በማልማት ተራራዎች የሃብት ምንጭ መሆን ጀምረዋል፡፡

ወደ አየር በሚለቀቁ በካይ ጋዞች ምክንያት የሚመጣውን የአየር ብክለት ከመቀነስ ባሻገር የሀገራችንን የደን ልማት በማስፋፋት የሕዝቡን ተጠቃሚነት ለማረጋገጥ፣ የሥርዓተ-ምህዳር ቀጠናዎችን ሚዛን እንዲጠበቅ ለማድረግና በሀገር ኢኮኖሚ እድገት ላይ የራሱን ድርሻ እንዲያበረክትና በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት የሚደርሰውን የድርቅ እና የጎርፍ

አደጋ በአስተማማኝ ደረጃ ለመቋቋም የደን ሃብት ቁልፍ ሚና እንዳለው በልማት ፖሊሲዎቻችንና ስልቶቻችን ላይ በግልጽ ተቀምጧል፡፡

የደኑ ዘርፍ በቤተሰብ እና በሀገር ኢኮኖሚ እድገት ላይ የራሱን ድርሻ እንዲያበረክት ከማድረግ አንጻር እያደገ የመጣውን የህብረተሰቡን የደን ምርት ውጤት ፍላጎትን ለሟሟላት፣ ለቤተሰብ ፍጆታ እና ተጨማሪ የጥሬ ገንዘብ ለማስገኘት፤ ከውጪ የሚገቡ የተለያዩ የደን ውጤቶችን በሀገር ውስጥ ምርቶች ለመተካት፣ በደን ልማት፣ ጥበቃ፣ አጠቃቀም እና በተለያየ ደረጃ ባሉ የደን ኢንድስትሪዎች ለበርካታ ዜጎች የስራ ዕድል በመፍጠር እንዲሁም ወደ ውጪ የሚላኩ የደን ውጤቶችን በማምረት እና ወደ ውጪ በመላክ ሀገራችን የውጭ ምንዛሬ ከዘርፉ እንድታገኝ ሲደረግ ቆይታል፡፡ የደኑ ዘርፍ ለሃገራችን አጠቃላይ የሃገር ውስጥ ምርት (GDP) እስከ 12.8 ፐርሰንት ድርሻ እንዳለው ጥናቶች ያመላክታሉ፡፡ በተጨማሪም የደኑ ዘርፍ ለግብርና፣ ለኢነርጂ፣ ለውሃ፣ ለጤና፣ ለቱሪዝም ወዘተ እያበረከተ ያለው ግልጋሎት ከፍተኛ ነው፡፡ በአጠቃላይ በሀገራችን እየተሰሩ ያሉ የደን ልማት፣ እንክብካቤ እና ጥበቃ ስራዎች በአለም አቀፍ እና በአህጉር ደረጃ የሀገራችንን መልካም ገጽታና የተሰሚነት ደረጃ ከፍ እንዲል አስችሏል፡፡

በዚሁ መሰረት የሁለተኛዉ ዙር የአምስት ዓመት (2008-2012) የዕድገትና ትራንስፎርሜሽን ዕቅድ ተዘጋጅቶ ሲተገበር ቆይቷል፡፡ የኢትዮጲያ የደን ልማት የዕድገትና ትራንስፎርሜሽን ዕቅድ ግቦችን ከአረንጓዴ ልማት ስትራቴጂ ጋር ተቀናጅተው እንዲተገበሩ ለማስቻል የተለያዩ አዋጆች፣ መመሪያዎች እና መርሃ ግብሮችን በማዘጋጀት፤ የቴክኖሎጂ ፍላጎትና የፋይናንስ ምንጮችን በመለየትና ድጋፍ የሚያስገኙ ፕሮጀክቶችን ከሚመለከታቸዉ አካላት ጋር በማዘጋጀት፤ በዘርፎችና በባለድርሻ አካላት እንዲፈጸሙ በመደገፍና ሂደቱን በማስተባበር የተገኘው ሃብት በየደረጃው ለስትራቴጂዉ ትግበራ እንዲዉል ተደርጓል፡፡

ስለሆነም ይህ የኢትዮጵያ የደን ልማት ቀጣይ አስር ዓመት (2013-2022 ዓ.ም) መሪ የልማት ዕቅድ ያለፉትን ዓመታት አፈጻጸም በመገምገም ከነበሩት የአፈጻጸም ጥንካሬዎችና ጉድለቶች ትምህርት በመውሰድ በዚህ ዕቅድ ዘመን የዘርፉን የተሻለ የማስፈጸም አቅም በመፍጠር የተቀመጡ አቅጣጫዎችና ለቀጣይ አስር ዓመት የሚደረስባቸዉን ግቦች ከሀገራዊ የልማት እድገት የትኩረት አቅጣጫዎች፣ በፍቃደኝነት ላይ የተመሰረተ የተከለሰ የአየር ንብረት ለውጥ ዕቅድ (Updated NDC)፣ ሀገራዊ የረጅም ጊዜ ዝቅተኛ የሙቀት አማቂ ጋዞች ልቀት የልማት ስትራቴጂ (Long Term Low Emissions Development

Strategy/ LT_LEDS)፣ ከዘላቂ የልማት ግቦች፣ ከአፍሪካ አጀንዳ 2063፣ ሀገራችን የፈረመቻቸዉ አለም አቀፍ የአካባቢ ስምምነቶች (Multilateral Environmental Agreements- MEAs) የትግበራ ደረጃ እንዲሁም ከዘርፉ አለም አቀፍ፣ አህጉራዊና ሀገራዊ ነባራዊ ሁኔታዎች ጋር በማስተሳሰርና በማጣጣም የዘመኑን ዕቅድ ስኬታማ ለማድረግ ይሰራል። የተዘጋጀውን የ10 ዓመት መሪ የልማት ዕቅድ ስኬታማ ለማድረግ ዓመታዊ ዕቅድና የድርጊት መርሐግብር በማዘጋጀት፣ ከሁሉም ባለድርሻ አካላት ጋር የሚኖረንን መደጋገፍ በማጠናከር እንዲሁም የአፈጻጸም ደረጃ በመገምገም፣ ክፍተቶችን በመለየትና በማሻሻል ስኬታማ ለማድረግ ይሰራል።

ይህ ሠነድ እንዲዘጋጅ መነሻ የሆነው በዋነኛነት የፌደራል መንግስት አስፈፃሚ አካላትን ስልጣንና ተግባርን ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 1263/2014 መሰረት የደን ልማት እና የደን ምርምር በአዲስ መልክ የኢትዮጵያ ደን ልማት ሆኖ እንዲደራጅ በመደረጉ፣ በአንድ ላይ የተደራጁት ተቋማት ቀደም ሲል የነበራቸውን የአስር ዓመት የልማት ዕቅድ የተጣጣመ አንድ ወጥ ሰነድ ማዘጋጀት በማስፈለጉ ነው። በመሆኑም የልማት ዕቅዱ በ2014 የዕቅዱ መነሻ ሁኔታዎችን፣ የተቋሚቱን የሁለተኛ ዙር የእድገትና ትራንስፎርሜሽን ዕቅድ አፈፃፀም ግምገማ፣ በዕቅድ ዘመኑ የሚከናወኑ ግቦችና ዋና ዋና ተግባራትን እና ዕቅዱን ተግባራዊ ለማድረግ የሚያስፈልግ የሰው ኃይልና ማስፈፀሚያ በጀት፣ እንዲሁም አፈፃፀሙን ለመከታተል የሚያግዝ የክትትልና ግምገማ ሥርዓት፣ እንዲይዝ ተደርጎ የተዘጋጀ ሰነድ ሲሆን ዝርዝር ዕቅዱ ከዚህ እንደሚከተለው ቀርቧል።

2. የተቋሙ ርዕይ፣ ተልዕኮ እና ዕሴቶች

ርዕይ

በ2022 ዓ.ም. ዘላቂ ደን ልማት፣ አያያዝና አጠቃቀምን በማረጋገጥ በአፍሪካ የላቀ የደን ልማት ተቋም ሆኖ መገኘት፡፡

ተልዕኮ

የደን ሀብታችን በዘላቂነት እንዲጠበቅ፣ እንዲለማ፣ የተራቆቱ አካባቢዎች እንዲያገግሙ እና የደን ውጤቶችን ምርትና ምርታማነት በማሳደግ አገራችን ከደን ሀብት የተሻለ ኢኮኖሚያዊ፤ ማህበራዊ እና ስርዓተ-ምህደራዊ ጠቀሜታን እንድታገኝ በማድረግ የአየር ንብረት ለውጥ ተጽእኖን በመቋቋም ለሁለንተናዊ ዕድገት አስተዋጽኦ ማድረግ፡፡

እሴቶች

- ግልጸኝነት
- ቁርጠኝነት
- አጋርነት
- ጥራት
- ቅልጥፍና
- ውጤታማነት
- የሙያ ስነ-ምግባር
- ፈጠራ

3. የባለፉት ሶስት ዓመታት (2013-2015) የልማት ዕቅዱ አፈፃፀም ግምገማ

የደን ሀብት በርካታ ኢኮኖሚያዊ፣ ማህበራዊና አካባቢያዊ ጥቅሞችና ግልጋሎቶች አሉት። ይህንን ግልጋሎት ከማሳደግ አንፃር ከ2013 እስከ 2015 በጀት ዓመት አጋማሽ በርካታ ተግባራት ተከናውነዋል።

ከ2013 እስከ 2015 በጀት ዓመት አጋማሽ የሚጠበቁ ውጤቶችን ውጤታማ በሆነ መንገድ ለመፈፀም እንዲያስችል በየበጀት ዓመቱ ያለፈውን ዓመት አፈፃፀም በማዕከላትና በዋናው መስሪያ ቤት በሚገኙ አመራሮችና በክልል ባለድርሻ አካላት እንዲገመገም በማድረግና አስፈላጊ ግብዓቶች በመውሰድ በየዓመቱ ዕቅድ ዝግጅት ላይ ግብዓቱ እንዲካተት በማድረግ የተዘጋጀውን ዕቅድ በማኔጅመንት እንዲሁም በባለድርሻ አካላት እንዲገመገምና ለሰራተኞች ተዋውቆ ወደ ስራ እንዲገባ ተደርጓል። ከዚህም በተጨማሪ ለስራው አስፈላጊ ግብዓቶችን የማሟላት፣ ስራዎችን የሚያሳልጡ የአሰራር ስርዓቶችን የመዘርጋትና የማጠናከር እንዲሁም የተቋም አደረጃጀት ተከትሎ በመሰራት ላይ ያለውን የመስሪያ ቤቱን መዋቅር ከዳር ለማድረስ ከፍተኛ ጥረት ተደርጓል።

ከ2013 እስከ 2015 በጀት ዓመት አጋማሽ ድረስ የተለያዩ ፕሮጀክቶችን በመቅረፅ ለደን ልማት እና ምርምር እንዲሁም ለአቅም ግንባታ ስራዎች 28,241,250 USD ከተለያዩ አጋር አካላት ማግኘት ተችሏል። እንዲሁም ከዛፍ ዘር ሽያጭ 496,390 ብር ተገኝቷል።

በተደረገው የደን ልማትና ጥበቃ ስራ ከደን ዘርፍ 8 ሚ/ን ቶን የሙቀት አማቂ ጋዞች ልቀት ለመቀነስ ታቅዶ 13.1756 ሚ/ን ቶን የሙቀት አማቂ ጋዞች ልቀት መቀነስ የተቻለ ሲሆን አፈፃፀሙ ከ100 % በላይ ሆኗል። አፈፃፀሙ ከዕቅድ በላይ የሆነበት ምክንያት ባለፉት ዓመታት በተደረገ የተጠናከረ የደን ተከላና ጥበቃ ስራዎች ነው።

በደን ልማት፣ በደን ፖሊሲ እና ስትራቴጂ እንዲሁም በደን ጥበቃ እና አጠቃቀም ህጎች ዙሪያ ለ2.05 ሚሊየን የማህበረሰብ ክፍሎች ግንዛቤ ለመስጠት ታቅዶ ለ2.643 ሚሊየን የማህበረሰብ ክፍሎች በስልጠናና በተለያዩ የመገናኛ ዘዴዎች ግንዛቤ የማስጨበጥ ስራ የተከናወነ ሲሆን አፈፃፀሙም ከ100% በላይ ሆኗል።

2.4 ሚ/ሄ/ር የተከላ መሬት ለመለየት ታቅዶ በ2.944 ሚ/ሄ/ር ከ100% በላይ መለየት ተችሏል፣ 10.67 ቢሊዮን ደረጃቸውን የጠበቁ ችግኞች ተፈልተው እንዲተከሉ ለማድረግ ታቅዶ 10.168 ቢሊዮን (የዕቅዱን 95.29%) የደን ችግኞች መትከል ተችሏል። የቀርቀሃ ደን ሽፋን 0.06 ሚ/ሄ/ር ለማድረስ 0.16 ታቅዶ ሚ/ሄ/ር ማድረስ የተቻለ ሲሆን

አፈፃፀሙም ከ100% በላይ ነው፡፡ አፈጻጸሙ ከፍተኛ የሆነበት ምክንያት ለቀርከሀ ልማት የተሰጠው ትኩረት ከፍተኛ በመሆኑና ከመደበኛ በተጨማሪ የፕሮጀክቶችና የተለያዩ መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች ተሳትፎ ከፍተኛ በመሆኑ ነው፡፡

ከ2013 እስከ 2015 በጀት ዓመት አጋማሽ 2.2 ሚ/ሄ/ር የተራቆቱ የደን መሬቶችን በመለየት እንዲያገግሙ ለማስቻል ታቅዶ 1.977 ሚ/ሄ/ር የተራቆቱ የደን መሬቶችን በመለየት እንዲያገግሙ የተቻለ ሲሆን አፈፃፀሙም 89.86% ሆኗል፡፡

በየበጀት ዓመቱ 18.678 ሚሊዮን ሄ/ር ነባር የተፈጥሮና ሰው ሰራሽ ደኖችን ለመጠበቅ፣ ለመንከባከብና በዘላቂነት ለመጠቀም የሚያስችል ክትትልና ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ በየዓመቱ 18.678 ሚሊዮን ሄ/ር ነባር የተፈጥሮና ሰው ሰራሽ ደኖችን ለመጠበቅ፣ ለመንከባከብና በዘላቂነት ለመጠቀም የሚያስችል ክትትልና ድጋፍ የተደረገ ሲሆን አፈፃፀሙም 100% ሆኗል፡፡
2.28 ሚሄ/ር የተፈጥሮ ደን በአሳታፊ የደን አስተዳደር ስርዓትን እንዲታቀፉ ታቅዶ በዕቅዱ መሰረት ተከናውኗል፡፡

ከ2013 እስከ 2015 በጀት ዓመት አጋማሽ ከሮያሊቲ እና ከተወረሱ የደን ምርት ውጤቶች ሽያጭ 510 ሚሊየን ብር ገቢ ለመሰብሰብ ታቅዶ በክልሎችና በከተማ አስተዳደሮች በተሰራው ስራ 665.7 ሚሊየን ብር የተሰበሰበ ሲሆን አፈፃፀሙ ከ 100% በላይ ሆኗል፡፡ ከእቅድ በላይ የተከናወነበት ምክንያት የተሻለ ክትትልና ድጋፍ በመደረጉ እና ክልሎችም ትኩረት ስለሰጡት ነው፡፡ በተመሳሳይ በምርምሩ ዘርፍ የውስጥ ገቢን ጨምሮ ከአጋር አካላት በተገኘ ድጋፍ 2.4 ሚሊዮን ብር ማግኘት ተችሏል፡፡

ከ 2013 እስከ 2015 በጀት ዓመት አጋማሽ ለ870,000 ዜጎች የስራ ዕድል ለመፍጠር ታቅዶ በደን ጥበቃ፤ የደን ምርቶችን በመጫን፤ በማጓጓዝና በማውረድ፤ በችግኝ ተከላና እንክብካቤ፤ በእንጨት ኢንዱስትሪ፤ ኢንተርፕራይዞችና ማህበራትን በማደራጀት፤ የደን ምርት ውጤቶችን በማቅረብ፤ በመቸርቸርና በመላክ ፤በከሰል ማክሰል (አማራ ክልል) እና የመሳሰሉት የስራ መስኮችን በአጠቃላይ ለ 800,000 ዜጎች የስራ ዕድል ለመፍጠር የተቻለ ሲሆን አፈፃፀሙም 92% ነው፡፡
ከ2013 እስከ 2015 በጀት ዓመት አጋማሽ ድረስ 2.38 ሚልዮን ቶን የደን ምርት ውጤቶች ለሀገር ውስጥ እና ለውጭ ገበያ ለማቅረብ በዕቅድ ተይዞ ክንውን 5.038 ሚልዮን ቶን (ከዚህ ውስጥ 25,000 ቶን ለውጭ ገበያ የቀረበ) ሲሆን አፈፃፀሙ ከ100% በላይ ነው፡፡

አፈፃፀሙ ከዕቅድ በላይ የሆነበት ምክንያት በዘርፉ የደን ውጤት ምርት ፍላጎት እና አቅርቦት እየጨመረ በመምጣቱ ነው፡፡

ከ2013 እስከ 2015 በጀት ዓመት አጋማሽ ድረስ ተቋሙ በምርምር ዘርፍ የደን ሽፋን ለመጨመር ፣ የምግብ ዋስትናን ለማረጋገጥ፣ የደን ውጤቶችን ምርታማነት ለማሳደግ፣ እሴት ለመጨመርና የገበያ ስርዓትን ለመዘርጋት እና ስርዓተ-ምህዳሩን ለማሻሻል የሚያስችሉ በሰዉ ሰራሽ ደን፣ በደን ዉጤቶች ኢኖቬሽን፣ በፖሊሲና ሶሺዮ-ኢኮኖሚክስ፤ በተፈጥሮ ደን እና በአየር ንብረት ለወጥ የተለያዩ የምርምር ፕሮጀክቶችን ነድፎ መረጃና ቴክኖሎጂዎችን በማዉጣት የበኩሉን ሀገራዊ ሃላፊነት ሲወጣ ቆይቷል፡፡ በዝርዝር ስንመለከት ከ2013 እስከ 2015 በጀት ኣመት አጋማሽ ድረስ በሰው ሰራሽ ደን ምርምር 34 መረጃና ቴክኖሎጂ ለማዉጣት ታቅዶ 21 ማዉጣት የተቻለ ሲሆን አፈፃፀሙ 61.8%፣ በተፈጥሮ ደን እና አየር ንብረት ለዉጥ 43 መረጃና ቴክኖሎጂ ለማዉጣት ታቅዶ 47 ማዉጣት የተቻለ ሲሆን አፈፃፀሙም 100% በላይ የደን ውጤቶች ኢኖቬሽን ምርምር 32 መረጃና ቴክኖሎጂ ለማዉጣት ታቅዶ 27 ማዉጣት የተቻለ ሲሆን አፈፃፀሙ 84.4% እና በፖሊሲና ሶሺዮ-ኢኮኖሚክስ ምርምር 11 መረጃ ለማዉጣት ታቅዶ 10 ማዉጣት የተቻለ ሲሆን አፈፃፀሙም 90.9% ነዉ፡፡ በአጠቃላይ ከ2013 እስከ 2015 በጀት ዓመት አጋማሽ ድረስ ያለዉን የስራ ክንዉን ስንመለከት በምርምሩ ዘርፍ 120 የምርምር ውጤቶችን (100 መረጃዎች 20 ቴክኖሎጂዎች) ለማውጣት ታቅዶ 105 የምርምር ውጤቶችን (95 መረጃዎች 10 ቴክኖሎጂዎች) ለማውጣት የተቻለ ሲሆን አፈፃፀሙም 87.5 % ነው፡፡ የቴክኖሎጂ ቅድመ ማስፋትን በተመለከተ ከ2013 እስከ 2015 በጀት ዓመት አጋማሽ ድረስ ለ470 ከተለያዩ አካላት ለተዉጣጡ የቴክኖሎጂ ተጠቃሚዎች የቴክኖሎጂ አጠቃቀም ስልጠና ለመስጠት ታቅዶ ለ466 ተጠቃሚዎች ማሰልጠን የተቻለ ሲሆን አፈፃፀሙም 99.1% ነዉ፡፡

በአጠቃላይ 2013 እስከ 2015 በጀት ዓመት አጋማሽ ድረስ በተሰሩ ስራዎች የፊዚካል ስራዎች አፈፃፀም 93.5% ሲሆን፣ ለተቋሙ ከተለቀቀው መደበኛ በጀት 749,840,583.40 ብር ውስጥ 574,567,617.85 ብር ጥቅም ላይ ለማዋል የተቻለ ሲሆን አፈፃፀሙ 76.6 % ነው፡፡ አፈፃፀሙም ያነሰበት ምክንያት በዋናነት በሃገር ደረጃ በተከሰተው የግንባታ ማቴሪያል የዋጋ መናር እና በገበያ ላይ የግንባታ ማቴሪያል እጥረት ሳቢያ የሁለቱ ላቦራቶሪዎች የግንባታ ስራዎች በመዘግየታቸው ነው፡፡ ይህንም ችግር ለመቅረፍ ከተቋራጭ ድርጅቶቹ ሃላፊዎች፣ ከአማካሪው ድርጅት አመራሮች፣ ከግንባታ ቁጥጥር ባለስልጣን ባለሙያዎች፣ የመንግስት ግዥና ንብረት ባለስልጣን አመራሮች ጋር በመነጋገር የዋጋ ለውጥ በግንባታ

ላይ ያስከተለውን ችግር እንዴት መቅረፍ እንደሚቻል ውይይት ተደርጓል፡፡ ለመንግስት ግዥና ንብረት ባለስልጣን የዋጋ ማስተካከያ ጥያቄ ቀርቦ ተቀባይነት ያገኘ በመሆኑ በቀጣይ የግንባታው ስራ እንዲፋጠን ጥረት በመደረግ ላይ ይገኛል፡፡

በአፈፃፀም ሂደት ያጋጣሙ ችግሮችና የተወሰዱ/ሊወሰድ የሚገባቸው የመፍትሔ ርምጃዎች

ያጋጠሙ ችግሮች

- በክልሎችና ከዚያ በታች ባለ የአስተዳደር እርከን ወጥና የተጠናከረ መዋቅራዊ አደረጃጀት አለመኖር፣
- የተሟላ ሪፖርት ከክልሎች በወቅቱና ጥራት ባለው ደረጃ ማግኘት አለመቻል፣
- በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት እየጨመረ የመጣ የደን እሳት፣ የደን ተባይና በሽታ ክስተት፣
- የፀጥታ ችግር፣
- በCOVID-19 ወረርሺኝ ምክንያት የልማትና ምርምር ስራዎች በሚጠበቀው ደረጃ መፈፀም አለመቻሉ፤
- የምርምርና የልማት ስራዎችን ለማከናወን የበጀት ዕጥረት መኖሩ፣
- በግንባታ ዕቃዎች ዕጥረትና ዋጋ መናር ምክንያት ግንባታዎች በተያዘላቸው የጊዜ ገደብ መጠናቀቅ አለመቻላቸው፡፡
- የልማት አጋር አካላት ድጋፍ በተጠበቀው ደረጃ አለመሆን፣

የተወሰዱ የመፍትሄ እርምጃዎች

- ባለው ውሱን በጀት ቅድሚያ የሚሰጣቸውን ስራዎች በመለየት መስራት፣
- የዋጋ ማሻሻያ እንዲፈቅድልን የመንግስት ግዥና ንብረት ባለስልጣን ተጠይቆ የፈቀደልን ሲሆን በቀጣይ የዋጋ ማሻሻያው ተግባራዊ ሲደረግ የግንባታ አፈፃፀሙ የሚሻሻል ይሆናል፡፡

ሰንጠረዥ 2. የ2013 እስከ 2015 የ3 ዓመት ዘርፉ ልማት ዕቅድ አፈፃፀም በቁልፍ አፈጻጸም አመልካቾች (ከ10 ዓመት ስትራቴጂክ ዕቅድ አንፃር)

የዘርፍ አመልካቾች	መለኪያ	መነሻ 2012	የ10 ዓመት ኢላማ	2013 ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም በ%	2014 ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም በ%	2015 ዕቅድ	የ6 ወር ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም በ%	ከ2013-2015 አጋማሽ ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም በ%
ግብ 1. የተገልጋዮች እርካታን ማሳደግ																
ያደገ የተገልጋይ እርካታ	በመቶኛ	80	100	86	81.2	94.4	88	84	95	90	86	84	97.6	86	84	97.6
ግብ 2. የሀብት አጠቃቀም ዉጤታማነትን ማሳደግ																
ጥቅም ላይ የዋለ በጀት ድርሻ	በመቶኛ		100	100	88.4	88.4	100	91.9	91.9	100	100	91	91	100	90.43	90.43
የተደረገ የውስጥ ኦዲት ክትትል	በቁጥር	4	40	4	4	100	4	3	75	4	2	2	100	10	9	90
የኦዲት ግኝቶች መሰረት በማድረግ የተዘጋጀ የማስተካከያ መርሃ ግብር	በቁጥር	1	10	1	1	100	1	1	100	1	1	1	100	3	3	100
ግብ 3. የሀብት ግኝትን ማሳደግ																
ከአጋር ሀገሮች እና ድርጅቶች የተገኘ የፋይናንስ ድጋፍ	በሚሊየን ዶላር		200	50	302.23	100	20	138.2	100	20	20	28.2	100	90	468.63	100
ግብ 4 ፦ ለአየር ንብረት ለውጥ የማይበገር የአረንጓዴ ኢኮኖሚ ትግበራን ውጤታማነት ማሻሻል																
ከደን ዘርፍ የቀነሰ የሙቀት አማቂ ጋዞች የልቀት መጠን	በሚ/ሜ/ቶን	10.9	120	3	2.8	93.3	5	10.02	100	7		0.3556		8	13.1756	100
ተሳትፎ የተደረገባቸው አለም አቀፍ አህጉራዊ እና ቀጠናዊ መድረኮች	ቁጥር	1	20	2	2	100	2	2	100	2	1	2	100			

የዘርፍ አመልካቾች	መለኪያ	መነሻ 2012	የ10 ዓመት ኢላማ	2013 ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም በ%	2014 ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም በ%	2015 ዕቅድ	የ6 ወር ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም በ%	ከ2013-2015 አጋማሽ ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም በ%
ግብ 5. የደን ህግ ተከባሪነት ማረጋገጥ																
የተዘጋጁ የደን ህግ ማዕቀፎች	በቁጥር		7							4	1	1	100	1	1	100
በደን ህጎች እና አፈፃፀም ላይ ግንዛቤ ያገኙ የህብረተሰብ ክፍል ብዛት፣	በሚሊዮን ቁጥር		20.05	2	2.1	100	0.05	0.439	100	2.5		0.104		2.05	2.643	100
የብቃት ማረጋገጫ የተሰጣቸው በደን ዘርፍ የተሰማሩ ባለሀብቶች ብዛት	በቁጥር	659	1240	100	100	100	100	100	100	400	200	246	100	400	446	100
ግብ 6 ፡- አገራዊ የደን ሽፋንን ማሳደግ																
የዛፍ ዘር ማሰባሰብና ማሰራጨት	ቶን	1958.59	3500	300	451.16	100	325	504.83	100	325	150	293.1	100	775	1249.32	100
በደን የተሸፈነ መሬት ድርሻ	በመቶኛ	15.5	30	17	17.2	100	18.5	17	91.9	20				18.5	17	91.9
የተዘጋጁ የዛፍ ችግኞች	ቢ/ቁጥር	18.735	40	4	6.52	100	4	3.799	95	3	0.25	2.763	100	8.25	10.67	100
የተጠበቀ ነባር፣ የተፈጥሮ እና ሰው ሰራሽ ደን (ከደን እሳት፣ ከተባይና በሽታ፣ ከመጤ ወራሪ አረም፣ ከህገወጥ ምንጣሮ እና መመናመን)	በሚ/ሄ/ር	17.2	33.12	17.2	19.47	100	18.68	18.68	100	18.6 8	18.68	18.68	100	18.68	18.68	100
ተከላ የተካሄደበት መሬት ስፋት	በሚ/ሄ/ር	6.057	8	1	0.7718	77.2	0.8	0.716	89.5	0.6	0.6	0.748	100	2.4	2.944	100
ያገገመ የተራቆተ የደን መሬት	በሚ/ሄ/ር	3.9684	11	0.95	0.694	73.1	1	0.692	69.2	1	0.25	0.591	100	2.2	1.977	89.86
የቀርከሀ ደን ማልማት	በሚ//ሄ/ር		0.2	0.02	0.0147	73.5	0.02	0.0675	›100	0.02	0.02	0.077	100	0.06	0.16	100
የጥምር ደን ግብርና ስራ እንዲጎለብት የተደረገበት የመሬት ስፋት	ሄ/ር (ሚሊዮን)		1							0.1		0.058 7			0.0587	

የዘርፍ አመልካቾች	መለኪያ	መነሻ 2012	የ10 ዓመት ኢላማ	2013 ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም በ%	2014 ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም በ%	2015 ዕቅድ	የ6 ወር ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም በ%	ከ2013-2015 አጋማሽ ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም በ%
ሀገራዊ የደን ሀብት ቆጠራ ማካሄድ	በመቶኛ		100				50	15	30	100	10	10	100	60	25	41.67
የደን ሽፋን መረጃ	በቁጥር	1	5	1	1	100								1	1	100
የተዘጋጀ የደን ማኔጅመንት ፕላን	በሚ/ሄ/ር	1.164	2	0.2	0.195	97.41	0.2	0.97	96.87	0.2				0.4	1.165	100
የደን አያያዝ የተሻሻለላቸው የከተሞች ብዛት	በቁጥር	18	50	11	9	81.82	5	5	100	5	3	4	100	19	18	94.74
ግብ 7. የደን ሀብት ለኢኮኖሚ ዕድገት የሚያበረክተውን ጠቀሜታ ማሳደግ፣																
የደን ዘርፍ ለሀገራዊ ምርት የሚያበረከክተውን ድርሻ	በመቶኛ	4	8													
ነባር የአሳታፊ የደን አስተዳደር ስርዓት ተግባራዊ የተደረገለት የተፈጥሮ ደን ስፋት	ሄ/ር (ሚሊዮን)	2	4.62	2	2	100	2.12	2.283	›100	2	2.16	2.28	100	1.28	2.28	100
አዲስ የአሳታፊ የደን አስተዳደር ስርዓት ተግባራዊ የተደረገለት የተፈጥሮ ደን ስፋት	ሄ/ር (ሚሊዮን)		3.03	0.2	0.202	100	0			0.2		0.0525		0.2	0.2545	100
ከሰው ሰራሽ ደንና ከደን ተረፈ ምርቶች በተሻሻለ ዘዴ የተመረተ ከሰል መጠን	ሚሊ/ቶን	0	2	0.2	0.2014	100	0.2	0.345	100	0.2	0.067	0.152	100	0.467	0.6984	100
ለአገር ውስጥና ለውጭ ገበያ የቀረበ የደን ምርት መጠን	ቶን (ሚሊዮን)	0.16225	10.2	1.02	1.964	100	1.02	2.134	100	1.02	0.34	0.94	100	2.38	5.038	100
በደን ዘርፍ ስራ ዕድል የተፈጠረላቸው ዜጎች ብዛት	በሚሊዮን ቁጥር	1.3	2.5	0.5	0.349	70	0.25	0.255	100	0.25	0.12	0.196	100	0.87	0.8	92.0
ሥርዓተ ምህዳሮች የሚያመነጩትን አገልግሎት ዋጋ ትመና የሚያሳይ መረጃ፣	በቁጥር		4	3	3	100	1	1	100	1				4	4	100

የዘርፍ አመልካቾች	መለኪያ	መነሻ 2012	የ10 ዓመት ኢላማ	2013 ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም በ%	2014 ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀ ም በ%	2015 ዕቅድ	የ6 ወር ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀ ም በ%	ከ2013-2015 አጋማሽ ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም በ%
ከደን ሮያሊቲ የተገኘ ሀብት መጠን	በቢሊዮን ብር	0.636	2.8	0.2	0.258	100	0.2	0.293	100	0.25	0.11	0.1147	100	0.51	0.6657	100
ከደን ምርት ኤክስፖርት የተገኘ እና በሃገር ውስጥ የደን ምርት ምክንያት የዳነ የውጭ ምንዛሪ መጠን	በሚሊዮን ዶላር	6	278	20	12	60.15	20	2.442	12.2	26	7	7.682	100	47	22.124	47.1
ግብ 8. የደን መረጃና ቴክኖሎጂ ማመንጨትና ማላመድ																
በምርምር የወጡ ቴክኖሎጂዎችና መረጃዎች		237	429	63	62	98.4	50	37	74	43	7	6	85.7	120	105	87.5
በሰው ሰራሽና ጥምር ግብርና ደን	በቁጥር		163	12	8	66.7	22	13	59	15				34	21	61.8
በተፈጥሮ ደን እና የአየር ንብረት ለውጥ	በቁጥር		98	30	36	100	9	9	100	13	4	2	50	43	47	100
በደን ውጤቶች ኢኖቬሽን	በቁጥር		110	16	13	81.3	13	10	77	9	3	4	100	32	27	84.4
ፖሊሲና ሶሽዮ-ኢኮኖሚክስ ምርምር	በቁጥር		58	5	5	100	6	5	83.3	6				11	10	90.9
ግብ 9. የመረጃና ቴክኖሎጂ ሽግግርን ማሳደግ																
የተዘጋጁ የምርምር ውጤቶች የትግበራ ፓኬጅ ብዛት			328	34	34	100				41				34	34	100
በሰው ሰራሽና ጥምር ግብርና ደን	በቁጥር									13						
በተፈጥሮ ደን እና የአየር ንብረት ለውጥ	በቁጥር									13						
በደን ውጤቶች ኢኖቬሽን	በቁጥር									8						
ፖሊሲና ሶሽዮ-ኢኮኖሚክስ ምርምር	በቁጥር									7						

የዘርፍ አመልካቾች	መለኪያ	መነሻ 2012	የ10 ዓመት ኢላማ	2013 ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም በ%	2014 ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም በ%	2015 ዕቅድ	የ6 ወር ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም በ%	ከ2013-2015 አጋማሽ ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም በ%
በታወቁ ጆርናሎች ላይ የታተሙ የምርምር ውጤቶች	በቁጥር		170							22		7			7	
በሰው ሰራሽና ጥምር ግብርና ደን	በቁጥር									9		4			4	
በተፈጥሮ ደን እና የአየር ንብረት ለውጥ	በቁጥር									7		1			1	
በደን ውጤቶች ኢኖቬሽን	በቁጥር									3						
ፖሊሲና ሶሽዮ-ኢኮኖሚክስ ምርምር	በቁጥር									3		2			2	
ለተጠቃሚዎች በቴክኖሎጂ ቅድመ ማስፋፋት የተሰጠ ስልጠና	በተሳታፊ ቁጥር		670	260	295	100	210	171	81.4	200				470	466	99.1
በተለያዩ የሚዲያ ቻናሎች እተደራሽ የተደረገ መረጃ ብዛት	በቁጥር		96	24	24	100				12				24	24	100
ግብ 10 የወጣቶችና ሴቶች ተሳትፎና ተጠቃሚነት ማሳደግ																
የስራ ዕድል የተፈጠረላቸው ሴቶች ድርሻ	በሚሊዮን ቁጥር		1.25	0.125	0.102	81.9	0.125	0.0723	57.8	0.063	0.0225	0.061	100	0.2725	0.2353	86.3
የስራ ዕድል የተፈጠረላቸው ወጣቶች ድርሻ	በሚሊዮን ቁጥር			0.125	0.197	100	0.125	0.12	96	0.125	0.15	0.1497	99.8	0.4	0.4667	100
የተዘጋጀ የህፃናት ማቆያ	በቁጥር		8							2						
የሴቶች፣ ህጻናት እና ወጣቶች አካቶ የተሰጠ ሥልጠናዎች ብዛት	በቁጥር		16							2	1					
ግብ 11 ፦ የመሠረተ ልማት ሽፋን ማሳደግ																

የዘርፍ አመልካቾች	መለኪያ	መነሻ 2012	የ10 ዓመት ኢላማ	2013 ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም በ%	2014 ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም በ%	2015 ዕቅድ	የ6 ወር ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም በ%	ከ2013-2015 አጋማሽ ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም በ%
የማዕከላዊ ኢትዮጵያ ማዕከል G+5 ላቦራቶሪ ግንባታ ስራ ያለበት ደረጃ	በመቶኛ		100				30	15	50	100	40	23.6	59	40	23.6	59
የደን ዉጤቶች እኖቬሽን ማዕከል ላቦራቶሪ ኮምፕሌክስ G+3 ግንባታ ስራ ያለበት ደረጃ	በመቶኛ		100	45.68	16.96	37.1	100	40	40	100	60	44.19	73.6	60	45.13	75
አውቶሜት የተደረጉ የተቋሙን አሰራሮች	በቁጥር		2							1	1	1	100	1	1	100
እንክብካቤ የተደረገላቸው ነባር የዛፍ ዘር ምንጮች	በሄ/ር		371	371	371	100	371	371	100	371	371	371	100	371	371	100
አዲስ የተቋቋሙ የምርምር ችግኝ ጣቢያዎች ብዛት	በቁጥር		5							2	2	2	100	2	2	100
በመካሄድ ላይ የሚገኙ የምርምር ችግኝ ጣቢያዎች ብዛት	በሄ/ር		8							8	8	8	100	8	8	100
ግብ 12 ፦ የዘርፉን የመፈጸምና የማስፈጸም አቅም ማሳደግ																
የአጭር ግዜ ስልጠና ያገኙ ተመራማሪዎች	በቁጥር	-		53	53	100	76	76	100	164	164	86	51	293	215	73.4
የረጅም ግዜ ስልጠና ያገኙ ሰራተኞች							46			73	73	73	100	73	73	100
የመጀመሪያ ዲግሪ	በቁጥር									1	1	1	100	1	1	100
በሁለተኛ ዲግሪ	በቁጥር						36			48	48	48	100	48	48	100
በሶስተኛ ዲግሪ	በቁጥር						10			24	24	24	100	24	24	100
Post Doc																

የዘርፍ አመልካቾች	መለኪያ	መነሻ 2012	የ10 ዓመት ኢላማ	2013 ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም በ%	2014 ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም በ%	2015 ዕቅድ	የ6 ወር ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም በ%	ከ2013-2015 አጋማሽ ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም በ%
ክትትልና ድጋፍ የተደረገላቸው የረጅም ግዜ ስልጠና ላይ ያሉ ሠራተኞች ብዛት				40	65	100	52			73	73	73	100	73	73	100
የመጀመሪያ ዲግሪ	በቁጥር				1		1			1	1	1	100	1	1	100
በሁለተኛ ዲግሪ	በቁጥር				46		26			48	48	48	100	48	48	100
በሶስተኛ ዲግሪ	በቁጥር				17		24			24	24	24	100	24	24	100
Post Doc	በቁጥር				1		1									
ስልጠና ያገኙ አመራሮች ብዛት	ቁጥር		60							60	60	-	0			
የተካሄደ የልምድ ልውውጥ ብዛት	በቁጥር		16	2	2	100				2	2	2	100	4	4	100
አማካይ																93.5

4. የመካከለኛ ዘመን (2016-2018) የልማት ዕቅድ እንድምታዎች እና የሚጠበቁ ውጤቶች

ለአየር ንብረት ለዉጥ የማይበገር አረንጓዴ ስትራቴጂ ለይቶ ካስቀመጣቸው አራት ዋና ዋና ምሰሶዎች መካከል አንዱና ዋነኛው የደኑ ዘርፍ ነው። የደኑ ዘርፍ ዋነኛ ምሰሶ የሆነበትም ምክንያት በሀገራችን በፈጣን ሁኔታ በማደግ ላይ የሚገኘውን ኢኮኖሚያዊ እና ማህበራዊ ልማት ደህንነትና ዘላቂነት ለማረጋገጥ መንግስት ከሁሉም ሴክተሮች ወደ አየር በሚለቀቁ በካይ ጋዞች ምክንያት የሚመጣውን የአየር ብክለት ለመቀነስ የደኑ ዘርፍ ከፍተኛ ድርሻ እንዳለው በመታመኑ ነው። በዚህም ምክንያት በሀገራችን ለደኑ ዘርፍ ልዩ ትኩረት በመስጠት ከፍተኛ የኢኮኖሚ ጠቀሜታ ያላቸው በቢሊዮን የሚቆጠሩ የደን ችግኞች በየአመቱ እንዲተከሉ በማድረግ፣ ትኩረት የተሰጣቸውን የተፈጥሮ ደኖች በመንከባከብ እና በመጠበቅ፤ የተራቆቱ አካባቢዎች በተደራጀ የህዝብ ተሳትፎ እንዲያገግሙ በማድረግ የሀገራችንን የደን ሽፋን ለመጨመር የሚያስችሉ በርካታ ስራዎች ሲሰሩ ቆይተዋል። በየክልሉ ተሳትፎአዊ የተፋሰስ ልማት ሥራዎች በተደራጀ የሕዝብ ንቅናቄ ርብርብ ተደርጎ በመሰራቱ ምክንያት በከፍተኛ ደረጃ ተራቁተው የነበሩ አካባቢዎች አፈራቸውና እርጥበታቸው በመመለሱ ዘርፈ ብዙ ጠቀሜታ ያላቸው ዕፅዋቶች በማልማት ተራራዎች የሃብት ምንጭ መሆን ጀምረዋል።

ወደ አየር በሚለቀቁ በካይ ጋዞች ምክንያት የሚመጣውን የአየር ብክለት ከመቀነስ ባሻገር የሀገራችንን የደን ልማት በማስፋፋት የሕዝቡን ተጠቃሚነት ለማረጋገጥ፣ የሥርዓተ- ምህዳር ቀጠናዎችን ሚዛን እንዲጠበቅ ለማድረግና በሀገር ኢኮኖሚ እድገት ላይ የራሱን ድርሻ እንዲያበረክትና በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት የሚደርሰውን የድርቅ እና የጎርፍ አደጋ በአስተማማኝ ደረጃ ለመቋቋም የደን ሃብት ቁልፍ ሚና እንዳለው በልማት ፖሊሲዎቻችንና ስልቶቻችን ላይ በግልጽ ተቀምጧል። የደኑ ዘርፍ በቤተሰብ እና በሀገር ኢኮኖሚ እድገት ላይ የራሱን ድርሻ እንዲያበረክት ከማድረግ አንጻር እያደገ የመጣውን የህብረተሰቡን የደን ምርት ውጤት ፍላጎትን ለሟሟላት፣ ለቤተሰብ ፍጆታ እና ተጨማሪ የጥሬ ገንዘብ ለማስገኘት፤ ከውጪ የሚገቡ የተለያዩ የደን ውጤቶችን በሀገር ውስጥ ምርቶች ለመተካት፣ በደን ልማት፣ ጥበቃ፣ አጠቃቀም እና በተለያየ ደረጃ ባሉ የደን ኢንድስትሪዎች ለበርካታ ዜጎች የስራ ዕድል በመፍጠር እንዲሁም ወደ ውጪ የሚላኩ የደን ውጤቶችን በማምረት እና ወደ ውጪ በመላክ ሀገራችን የውጭ ምንዛሬ ከዘርፉ እንድታገኝ ሲደረግ ቆይታል። የደኑ ዘርፍ ለሃገራችን አጠቃላይ የሃገር ውስጥ ምርት (GDP) እስከ 12.8 ፐርሰንት ድርሻ እንዳለው ጥናቶች ያመላክታሉ። በተጨማሪም የደኑ ዘርፍ ለግብርና፣ ለኢነርጂ፣ ለውሃ፣ ለጤና፣ ለቱሪዝም ወዘተ እያበረከተ ያለው ግልጋሎት

ከፍተኛ ነው። በአጠቃላይ በሀገራችን እየተሰሩ ያሉ የደን ልማት፣ እንክብካቤ እና ጥበቃ ስራዎች በአለም አቀፍ እና በአህጉር ደረጃ የሀገራችንን መልካም ገጽታና የተሰሚነት ደረጃ ከፍ እንዲል አስችሏል።

ከላይ የተጠቀሱትን ለማሳካትም በቀጣዩ የመካከለኛ ዘመን (2016-2018) ዕቅድ የአስር ዓመት የልማት መሪ ዕቅድ መሰረት የተለያዩ የደን ልማትና ምርምር ስራዎች ይከናወናሉ። በዚህም መሰረት በሚደረገው የደን ልማትና ጥበቃ ስራ ከደን ዘርፍ የሙቀት አማቂ ጋዞች ልቀት በ33 ሚ/ን ቶን ለመቀነስ፣በደን ጥበቃ እና አጠቃቀም ህጎች ዙሪያ ለ7.5 ሚሊየን ለተለያዩ ማህበረሰብ ክፍሎች ግንዛቤ ለመስጠት፣በደን የተሸፈነ መሬት ድርሻን 20 በመቶ ለማድረስ፣ በ2.4 ሚ/ሄ/ር መሬት ላይ ተከላ ለማካሄድ፣ 7.5 ቢሊዮን ደረጃቸውን የጠበቁ ችግኞች ለማዘጋጀት፣ የቀርቀሃ ደን ሽፋን 0.06 ሚ/ሄ/ር ለማድረስ፣ 3 ሚ/ሄ/ር የተራቆቱ የደን መሬቶችን በመለየት እንዲያገግሙ ለማድረግ፣በ22.24 ሚሊዮን ሄ/ር በሬት ላይ ነባር የተፈጥሮና ሰው ሰራሽ ደኖችን ለመጠበቅ፣ ለመንከባከብና በዘላቂነት ለመጠቀም የሚያስችል ክትትልና ድጋፍ ለማድረግ፣0.6 ሚ/ሄ/ር ላይ የደን ማኔጅመንት ፕላን ለማዘጋጀት፣ነባር የአሳታፊ የደን አስተዳደር ስርዓትን 3.06 ሚሄ/ር ላይ እንዲታቀፉ ለማድረግ፣አዲስ የአሳታፊ የደን አስተዳደር ስርዓትን በ1.19 ሄክታር መሬት ላይ ተግባራዊ ለማድረግ፣ ለአገር ውስጥና ለውጭ ገበያ የቀረበ የደን ምርት መጠን 6 ሚሊዮን ቶን ለማድረስ፣ከደን ሮያሊቲ የተገኘ ሀብት መጠን 900 ሚሊዮን ብር ለማድረስ፣ ከደን ምርት ኤክስፖርት የተገኘ እና በሃገር ውስጥ የደን ምርት ምክንያት የዳነ የውጭ ምንዛሪ መጠን 84 ሚሊዮን ዶላር ለማግኘት ፣እና ለ0.375 ሚሊዮን ዜጎች የስራ ዕድል ለመፍጠር እቅድ ተይዟል።

በተመሳሳይ በቀጣዩ የመካከለኛ ዘመን (2016-2018) ዕቅድ የአስር ዓመት የልማት መሪ ዕቅድ መሰረት የልማቱን ፍላጎት የሚያሟላ በዓይነትና በጥራት በቂ የቴክኖሎጂ እና የመረጃ አቅርቦት ይኖር ዘንድ በሰው ሰራሽ ደን ምርምር 48 መረጃና ቴክኖሎጂ ለማዉጣት፣ በተፈጥሮ ደንና አየር ንብረት ለዉጥ ምርምር 23 መረጃና ቴክኖሎጂ ለማዉጣት፣ በደን ውጤቶች ኢኖቬሽን ምርምር 34 መረጃና ቴክኖሎጂ ለማዉጣት እና በፖሊሲና ሶሺዮ-ኢኮኖሚክስ ምርምር 18 መረጃ ለማዉጣት በእቅድ የተያዘ ሲሆን በድምሩ 123 የደን ምርምር ቴክኖሎጂዎች እና መረጃዎች ለማውጣት፣ እንዲሁም አዳዲስና ነባር ቴክኖሎጂዎችና መረጃዎችን ከተለያዩ አካላት ለተዉጣጡ ለ600 የቴክኖሎጂ ተጠቃሚ የህብረተሰብ ክፍሎች ለማስተዋወቅ እና ስልጠና ለመስጠት በእቅድ ተይዟል።

4.1. የደን ሃብት ይዞታ እና ጥቅሞች

ሀገራችን የተለያዩ የመሬት አቀማመጥ፣ የአየር ንብረት እና በርካታ ተፈጥሮአዊ ስርዓተ ምህዳሮችን ያቀፈችና ይህንንም ተከትሎ የተለያየ የደን ሃብት፣ የዱር እንስሳትና የብዝሃ-ህይወት ባለቤት ስትሆን የደን ሽፋናችንም 19.2 ሚሊየን ሄ/ር (17.2%) ሆኖ በአራት የደን አይነቶች (Biomes) የተከፈለ ነው፡፡

ይህ የደን ሃብታችን በቤተሰብ እና በሀገር ኢኮኖሚ እድገት ላይ የራሱን ድርሻ እያበረከተ ሲሆን እያደገ የመጣውን የህብረተሰቡን የደን ምርት ውጤት ፍላጎትን በሚሟላት፣ ለቤተሰብ ፍጆታ እና ተጨማሪ የጥሬ ገንዘብ በማስገኘት፤ ከውጪ የሚገቡ የተለያዩ የደን ውጤቶችን በሀገር ውስጥ ምርቶች በመተካት፣ በደን ልማት፣ ጥበቃ፣ አጠቃቀም እና በተለያየ ደረጃ ባሉ የደን ኢንድስትሪዎች ለበርካታ ዜጎች የስራ ዕድል በመፍጠር እንዲሁም ወደ ውጪ የሚላኩ የደን ውጤቶችን በማምረት እና ወደ ውጪ በመላክ ሀገራችን የውጭ ምንዛሬ ከዘርፉ እንድታገኝ አስተዋፅኦ በማበርከት ላይ ይገኛል፡፡ የደኑ ዘርፉ ለሃገራችን አጠቃላይ የሃገር ውስጥ ምርት (GDP) እስከ 12.8 ፐርሰንት ድርሻ እንዳለውም ጥናቶች ያመላክታሉ፡፡ ከዚህ ባሻገር የደኑ ዘርፍ ለግብርና፣ ለኢነርጂ፣ ለውሃ፣ ለጤና፣ ለቱሪዝም ወዘተ እያበረከተ ያለው ግልጋሎት ከፍተኛ ሲሆን የደን ሃብታችን ወደ አየር በሚለቀቁ በካይ ጋዞች ምክንያት የሚመጣውን የአየር ብክለትን በመቀነስ እና የሥርዓተ- ምህዳር ሚዛን እንዲጠበቅ በማድረግ በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት የሚደርሰውን የድርቅ እና የጎርፍ አደጋ ለመቋቋም ቁልፍ ሚና አለው፡፡

ስለሆነም ከደን ሃብታችን የሚገኙትን ጥቅሞች በዘላቂነት ለማስቀጠል የተፈጥሮ ደኖቻችንን ለመጠበቅ፣ በሰው ሰራሽ መንገድ ተጨማሪ ደን ለማልማት፣ ሀገራችን ለአለም አቀፍ ማህበረሰብ ቃል የገባችበትን የተራቆተ እና የተመናመነውን የደን ሃብት መልሶ ለማልማት ማህበረሰቡን፣ የግል ሴክተሩን፣ የመንግስት ደን ኢንተርፕራይዞችን በማሳተፍና የአለም አቀፍ የልማት አጋሮችን ድጋፍ በማሳደግ በመካከለኛ ዘመን ዕቅድ (2016-2018) በትኩረት ይሰራል፡፡ በአጠቃላይ የአረንጓዴ አሻራ ስራን ጨምሮ በሀገራችን እየተሰሩ ያሉ የደን ልማት፣ እንክብካቤ እና ጥበቃ ስራዎች በአለም አቀፍ እና በአህጉር ደረጃ የሀገራችንን መልካም ገጽታና የተሰሚነት ደረጃ ከፍ እያደረጉ ስለሆነ ከምንጊዜውም በላይ ተጠናክሮ ይቀጥላል፡፡

የልማትና ምርምር ስራዎችን ለማሳለጥ የሚያግዙ መሰረተ ልማቶች

- የደን ሃብት ቆጠራና ልኬት ላቦራቶሪ (MRV Laboratory)
- ለውሃ እና ለአፈር ናሙናዎች ፍተሻ የሚያገለግ የተደራጀ ላቦራቶሪ፣
- የዛፍ ዘር ፊዚዮሎጂ፣ የዛፍ ዘር ጥራት እና እርጥበት ፍተሻ፣ የዛፍ ዘር በዝቅተኛ ሙቀት ማከማቻ እና የብቅለት ፍተሻ ላቦራቶሪዎች፣
- የደን ነፍሳተ ተባይ እና የደን በሽታ ጥናትና ምርምር ላቦራቶሪዎች፣
- የባዮ-ኬሚካል፣ የባዮ-ኢነርጂ እና የእንጨት ባህሪያት ጥናትና አጠቃቀም ምርምር ዎርክሾፖች፣
- በማዕከላዊ ኢትዮጵያ የደን ልማት ማዕከል የሚገነባው (B+G+5) ላቦራቶሪ ኮምፕሌክስ፣
- የደን ውጤቶች ኢኖቬሽን ማዕከል (G+3) ላቦራቶሪ ኮምፕሌክስ፣
- ጥራታቸውንና ደረጃቸውን የጠበቁ 371 ሄክታር ነባር የዘር ምንጮች፣
- 8 የምርምር ችግኝ ጣቢያዎች፣

4.2. የተቋሙ አደረጃጀትና የሰው ሃይል

የኢትዮጵያ የደን ልማት በአዲሱ የመንግስት ተቋማት አደረጃጀት (አዋጅ 1263/2014) መሰረት የተደራጀ የፌደራል መንግስት ተቋም ሲሆን ዓላማውም የደን ሀብታችን በዘላቂነት እንዲጠበቅ፣ እንዲለማ፣ የተራቆቱ አካባቢዎች እንዲያገግሙ እና የደን ውጤቶችን ምርትና ምርታማነት በማሳደግ አገራችን ከደን ሀብት የተሻለ ኢኮኖሚያዊ፣ ማህበራዊ እና ስርዓተ-ምህደራዊ ጠቀሜታን እንድታገኝ በማድረግ የአየር ንብረት ለውጥ ተጽእኖን በመቋቋም ለሁለንተናዊ ዕድገት አስተዋጽኦ ማድረግ ነው፡፡ ይህንንም ለማሳካት ተቋሙ በሚንስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 505/2014 የደን ልማት፣ ጥበቃ፣ አጠቃቀምና ምርምር እንዲሰራ ስልጣንና ሃላፊነት ተሰጥቶታል፡፡

ይህንን ስልጣንና ሃላፊነት መወጣት እንዲችል በዋና መስሪያ ቤትና በስሩ ባሉ ሰባት ማዕከላ 822 (550 ወንድ እና 272 ሴት) የሰው ሃይል ይዞ የተደራጀ ሲሆን አላማውንም ለማሳካት ከክልሎች እና ሌሎች ባለድርሻ አካላት ጋር ተቀናጅቶ ይሰራል (ሰንጠረዥ 3. ይመልከቱ)፡፡

ሰንጠረዥ 3 የተቋሙ የሰው ሃይል

ጾታ	ፒ ኤች ዲ	ሁለተኛ ዲግሪ	የመጀመሪያ ዲግሪ	ዲፕሎማ	ደረጃ 1-5	ሰርተፍኬት	ከሰርተፍኬት በታች	ድምር
ሴት	1	27	81	21	20	5	117	272
ወንድ	32	143	167	16	19	4	169	550
ድምር	33	170	248	37	39	9	286	822

4.3. የተቋሙ ፋይናንስ

የኢትዮጵያ የደን ልማት ከ2016-2018 በጀት ዓመት በዕቅድ የተያዙትን የደን ልማትና ምርምር ስራዎች ለማከናወን በመደበኛና በካፒታል በጠቅላላ 2,614,437,201.10 (በካፒታል በጀት 1,919,030,000.00 ብር፣ በመደበኛ 695,407,201.10 ብር) ያስፈልገዋል፡፡

ሰንጠረዥ 4. ከ2016-2018 በጀት ዓመት ለኢትዮጵያ ደን ልማት የሚስፈልግ በጀት

የበጀት ዓይነት	ከ2016-2018 የሚያስፈልግ በጀት	2016	2017	1018
መደበኛ	695,407,201.10	210,092,810.00	231,102,091.00	254,212,300.10
ካፒታል	1,919,030,000.00	1,919,030,000.00		
ድምር	2,614,437,201.10	2,129,122,810.00	231,102,091.00	254,212,300.10

ምቹ ሁኔታዎች

- መንግስት ለደን ዘርፍ የሰጠው ትኩረት ከፍተኛ መሆኑ፣
- የአረንጓዴ አሻራ ኢኒሼቲብ መላ ህ/ሰቡን በማሳተፍ ተግባራዊ እየተደረገ መሆኑ፣
- በሀገራችን ተለያይነት ያለው ስርዓተ-ምህዳር መኖር፣
- የደን ዕፅዋትን ለማልማት እና ምርቱንም በብዛት ለሀገር ውስጥ እና ለዓለም ገበያ ለማቅረብ ከፍተኛ የሆነ እምቅ አቅም መኖሩ፣
- በመንግስት የሚሰሩ የአረንጓዴ ልማት ዕቅድ የሚያሳኩ ሰፋፊ የመሠረተ ልማት ሜጋ ፕሮጀክቶች መኖራቸው፣

- በፍቃደኝነት ላይ የተመሰረተ የተከለሰ የአየር ንብረት ለውጥ ዕቅድ (Updated NDC) ውስጥ የደኑ ዘርፍ ዋነኛ ምሰሶ ሆኖ መቀመጡ፣
- በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት የሚመጣውን ተፅዕኖ ለመመከት የህበረተሰባችን ግንዛቤ እያደገ መምጣቱ፣
- ደን ለአየር ንብረት ለውጥ ማስተስረይ እና ማጣጣም ያለው አስተዋፅኦ ከፍተኛ አለም አቀፍ ትኩረት እያገኘ መሆኑ፣
- በዘርፉ ሊያሠሩ የሚችሉ ፖሊሲዎች፣ አዋጆች፣ መመሪያዎችና ደረጃዎች መኖራቸው፣
- ለዘርፍ ልማት ስራዎች የሚደረጉ አለም አቀፍ ድጋፎች እየጨመሩ መምጣታቸዉ፣

ተግዳሮቶች

- በክልሎችና ከዚያ በታች ባለ የአስተዳደር እርከን ወጥና የተጠናከረ መዋቅራዊ አደረጃጀት አለመኖር፣
- በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት እየጨመረ የመጣ የደን እሳት፣ የደን ተባይና በሽታ ክስተት፣
- የደን እሳትን መከላከልና መቆጣጠር የሚያስችል ቴክኖሎጂና በሙያው የሰለጠነ የሰው ሃይል አለመኖር፣
- የምርምርና የልማት ስራዎችን ለማከናወን የበጀት ዕጥረት መኖሩ፣
- በግንባታ ዕቃዎች ዕጥረትና ዋጋ መናር ምክንያት ግንባታዎች በተያዘላቸው የጊዜ ገደብ መጠናቀቅ አለመቻላቸው፡፡

4.4. ስትራቴጂያዊ የትኩረት አቅጣጫዎችና ስትራቴጂክ ግቦች

4.4.1. ስትራቴጂያዊ የትኩረት አቅጣጫዎች

ተቋሙ በህግ የተሠጠውን ስልጣንና ተግባር፣ ያሉትን እሴቶች፣ ጥንካሬዎች እና ድክመቶች፣ መልካም አጋጣሚዎችንና ስጋቶችን በመተንተን የሚከተሉት ስትራቴጂያዊ የትኩረት አቅጣጫዎች ተለይተዋል፡፡

1. ዘላቂ የደን ሀብት ልማት፣ ጥበቃ፣ እንክብካቤ እና አጠቃቀም፣
2. ችግር ፈቺ የደን ምርምር፣
3. ተቋማዊ አቅም ግንባታ፣
4. የደን ማህበራዊ፣ ኢኮኖሚያዊ እና ስርዓተ-ምህዳራዊ ጠቀሜታ፣
5. የአረንጓዴ አሻራ ስራዎች፣

4.4.2. ስትራቴጂካዊ ግቦችና ዋና ዋና ተግባራት

አስራ ሁለት ግቦች ተቀርፀው በግቦች ስር የሚከናወኑ ዋና ዋና ተግባራት በተስማሚ የአፈጻጸም አመልካቾች፣ መለኪያዎችና የዕቅድ ዘመኑ ኢላማዎች የተዋቀሩ ሲሆን ዝርዝሩም እንደሚከተለዉ ቀርቧል፡፡

የኢትዮጵያ ደን ልማት የተመረጡትን የትኩረት መስኮች መሰረት በማድረግ ከዚህ በታች የተገለፁት አስራ ሁለት ስትራቴጀያዊ ግቦች ተለይተዋል፡፡

ሠንጠረዥ 4. የኢትዮጵያ ደን ልማት ስትራቴጂያዊ ግቦች

ዕይታ	ስትራቴጂክ ግቦች	ክብደት በ%
ተገልጋይ (20 %)	ግብ 1. የተገልጋዮች እርካታን ማሳደግ	20
ፋይናንስ (15%)	ግብ 2. የሀብት አጠቃቀም ዉጤታማነትን ማሳደግ	10
	ግብ 3. የሀብት ግኝትን ማሳደግ	5
የውስጥ አሰራር (40%)	ግብ 4. ለአየር ንብረት ለውጥ የማይበገር የአረንጓዴ ኢኮኖሚ ትግበራን ጤታማነት ሻሻል	6
	ግብ 5. የደን ህግ ተከባሪነት ማጎልበት	5
	ግብ 6. አገራዊ የደን ሽፋንን ማሳደግ ፣	7
	ግብ 7. የደን ሃብት ለኢኮኖሚ እድገት የሚያበረክተውን ጠቀሜታ ማሳደግ፣	5
	ግብ 8. የመረጃና ቴክኖሎጂ ማመንጨትና ማላመድ	7
	ግብ 9. የመረጃና ቴክኖሎጂ ትውውቅና ሽግግርን ማሳደግ	5
	ግብ 10. የወጣቶችና ሴቶች ተሳትፎና ተጠቃሚነት ማሳደግ፣	5
መማርና እድገት (25%)	ግብ 11. የዘርፉን የመሰረተ ልማት ሽፋን ማሳደግ፣	15
	ግብ 12. የዘርፉን የመፈጸምና የማስፈጸም አቅም ማሳደግ፣	10

ግብ 1፡- የተገልጋይ እርካታን ማሳደግ

በተቀመጠው ስታንዳርድ መሰረት ቀልጣፋና ጥራት ያለው አገልግሎቶች በመስጠት የተገልጋይ እርካታ ከ 84 % ወደ 90% የማሳደግ ስራ ይሰራል፡፡

ግብ 2፡- የሃብት አጠቃቀም ውጤታማነትን ማሳደግ፣

በፋይናንስ የንብረት አስተዳደር መመሪያ መሰረት 100% በጀት እና ቁሳዊ ሃብት ጥቅም ላይ እንዲውል ይደረጋል፣ በየበጀት ዓመቱ የውስጥ ኦዲት ይከናወናል፡፡

ግብ 3፡- የሃብት ግኝት ማሳደግ

የተለያዩ የደን ልማት፣ ጥበቃና አጠቃቀም ስራዎችን ለማካሄድ አጋዥ የሆኑ የውጭ ሀገር የድጋፍ ምንጮችን መለየትና ግንኙነት መፍጠር፣ ለደን ልማት ጥበቃ እና አጠቃቀም ዙሪያ ሀብት የሚያስገኙ ፕሮጀክቶችን በማዘጋጀትና ለድጋፍ ሰጪዎች በማቅረብ በዕቅድ ዘመኑ መጨረሻ 60 ሚሊዮን ዶላር እንዲሰበሰብ ይሰራል፡፡

ግብ 4፡- ለአየር ንብረት ለውጥ የማይበገር የአረንጓዴ ኢኮኖሚ ትግበራን ውጤታማነት ማሻሻል

በደን መጨፍጨፍ ምክንያት የሚከሰተውን የሙቀት አማቂ ጋዝ ልቀት በመቀነስ እና ተጨማሪ ደን በማልማት እስከ ዕቅድ ዘመኑ መጨረሻ 33 ሚ.ቶን የካርቦንዳይ ኦክሳይድ እኩሌታ (MtCO2eq.) የመቀነስና የማግለል ስራ ይሰራል፤ በአስራ ሁለት አለም አቀፍ አህጉራዊ እና ቀጠናዊ መድረኮች በመሳተፍ የሃገሪቱን የደን ጥቅም የማስጠበቅ ስራ ይሰራል፡፡

ግብ 5፡- የደን ህግ ተከባሪነት ማረጋገጥ፣

- ሶስት የደን ልማት ጥበቃና አጠቃቀም መመሪያ ተዘጋጅቶ እንዲተገበር ይደረጋል፣
- ለ7.5 ሚሊዮን ለሚሆኑ የህብረተሰብ ክፍሎች በተለያዩ ዘዴዎች ግንዛቤ የመፍጠር ስራ ይሰራል፡፡
- በደን ሃብት ላይ የሚደርሱ ዋና ዋና ጥፋቶችና ህገወጥ እንቅስቃሴዎች ያሉባቸውን አካባቢዎች በመለየት አንድ ሃገራዊ መረጃ ይወጣል፡፡
- ህገወጥ እንቅስቃሴዎችን እንዲቀንሱ በየአመቱ ክትትልና ድጋፍ ይደረጋል፣

- የደኑ ዘርፍ ለሃራዊ ኢኮኖሚ የሚያበረክተውን አስተዋፅኦ ለማሳደግ በደን ዘርፍ ለሚሰማሩ 390 ባለሀብቶች የብቃት ማረጋገጫ ይሰጣል፡፡

ግብ.6፡- አገራዊ የደን ሽፋንን ማሳደግ

- አገራዊ የደን ሽፋንን ከነበረበት 17 በመቶ በዕቅዱ ዘመን መጨረሻ ወደ 20 በመቶ ለማድረስ ይሰራል፡፡
- ጥራቱን የጠበቀ 1060 ቶን የዛፍ ዘር በማሰባሰብና ማሰራጨት
- 7.5 ቢሊዮን የደን ችግኞች የማፍላት፣
- በ2.4 ሚሊዮን ሄ/ር በወልና በመንግስት ይዞታ ላይ የደን ችግኝ ተከላ የማካሄድ (ከዚህ ውስጥ በ0.06 ሚሊዮን ሄ/ር ላይ የቀርቀሀ ደን እንዲለማ መደገፍ፣) ስራ ይሰራል፣
- 22.54 ሚሊዮን ሄ/ር ነባር የተፈጥሮና ሰው ሰራሽ ደኖችን የመጠበቅ፣ የመንከባከብና በዘላቂነት የመጠቀም፣
- ለ0.6 ሚሊዮን ሄ/ር ደን የማኔጅመንት ፕላን ይዘጋጃል፣
- 3 ሚሊዮን ሄክታር የተራቆቱ መሬቶች እንዲያገግሙ ለማድረግ ይሰራል፡፡
- ለተመረጡ 13 ከተሞች የደን አያያዛቸው እንዲሻሻል የክትትልና ድጋፍ ስራ ይሰራል፣
- የደን ሽፋን ለውጡን ለማረጋገጥ የደን ሽፋን ስሌት ይሰራል፤
- 0.3 ሚ/ሄ/ር ላይ የጥምር ደን ግብርና ስራ እንዲካሄድ ድጋፍና ክትትል ይደረጋል፡፡

ግብ 7፡- የደን ሀብት ለኢኮኖሚ እድገት የሚያበረክተውን ጠቀሜታ ማሳደግ፣

- 6 ሚሊዮን ቶን የደን ምርት እንዲመረትና ለአገር ውስጥና ለውጭ ገበያ እንዲቀርብ ይደረጋ፣
- ደንና የደን ተረፈ ምርቶች 0.6 ሚሊዮን ቶን ከሰል በተሻሻለ ዘዴ እንዲመረት ይደረጋል፡፡
- 1.19 ሚ/ን ሄ/ር መሬት ላይ የሚገኙ የተፈጥሮና የሰው ሰራሽ ደኖችን በአዲስ መልክ በአሳታፊ የደን አስተዳደር ስርዓት ስር እንዲታቀፉ ይደረጋል፡፡
- 2.28 ሚ/ን ሄ/ር ነባር የተፈጥሮና ሰው ሰራሽ ደኖችን በአሳታፊ የደን አስተዳደር ስርዓት ስር ታቅፈው እንዲቀጥሉ ይደረጋል፡፡

- 1 የሥርዓተ ምህዳር አገልግሎት የመለየት እና ዋጋ መተመን ስራ ይሰራል፣
- 84 ሚሊዮን ዶላር ከደን ምርት ውጤት ኤክስፖርት እና ከውጭ የሚገባ የደን ምርት በሃር ውስጥ በመተካት እንዲገኝ ይሰራል፣
- 900 ሚሊየን ብር ከደን ሀብት ምርት ዝውውር ሮያሊቲ እንዲሰበሰብ የክትትልና ድጋፍ ስራ ይሰራል፣
- ለ0.9 ሚሊየን ዜጎች በደን ልማት፣ ጥበቃ እና አጠቃቀም ዙሪያ የስራ ዕድል እንዲፈጠርላቸው ድጋፍና ክትትል የማድረግ ስራ ይሰራል፣

ግብ 8፡- በደን ምርምር ቴክኖሎጂና መረጃ ማመንጨት እና ማላመድ፣

- የሰው ሰራሽ ደን ምርታማነትን ለማሳደግ፣ የጥምር ደን ግብርና ምርትና ምርታማነት ለማሳደግ፣ የተራቆቱ ተፋሰሶችንና የወንዝ ዳርቻዎችን እንዲያገግሙ ለማድረግ፣ የደን ተባይ እና በሽታ ሥርጭት እና የሚያደርሰውን ጉዳት ለማጥናትና ችግሩን ለመከላከልና ለመቆጣጠር እና በተለያዩ የዛፍ ዝርያዎች የዘር ባህርያት ላይ ምርምር በማካሄድ 48 የምርምር ውጤቶችን ለማውጣት ይሰራል፡፡

- የተፈጥሮ ደኖችን በዘላቂነት ለመጠቀም እና ምርታማነትን ለማሳደግ፣ ዓመታዊ የዕድገት መጠናቸውን ለማጥናት፣ መልሰው እንዲያገግሙ ለማድረግ፣ ተስማሚ ዝርያዎችን ለመምረጥ፣ የዛፍ ዝርያዎች ስብጥር መረጃ ለማውጣት፣ የተመረጡ የዛፍ ዝርያዎች አበባ እና የፍሬ ወቅት ማጥናት፣ የደን ሽፋን ለውጥና መንስዔዎችን ለመለየት፣ የወራሪና መጤ የዛፍ ዝርያዎችን ሥርጭትና ያስከተሉትን ጉዳት ለማጥናት፣ የደን ቃጠሎን መንስዔዎችንና መከላከያ ዘዴዎችን ለመለየት፣ የካርቦን ክምቸትና ተለዋዋጭነት ለማጥናት፣ ከደኑ ሴክተር የሚወጣውን የበካይ ጋዝና የካርቦን ልቀት ለመገመትና ለመተንበይ የሚያስችል ሞዴል ለማዘጋጀት፣ የአየር ንብረት ለዉጥ በተፈጥሮ ደኖች ላይ የሚያስከተለዉን ተጽዕኖ ለማወቅ የሚያስችል ምርምር በማካሄድ 23 የምርምር ውጤቶች ለማውጣት ይሰራል፡፡

- እንጨት የሆኑ እና እንጨት ያልሆኑ የደን ውጤቶችን ባህሪያት ለማጥናት፣ የተሻሻለ የደን ውጤቶችን አመራረት እና አጠቃቀም ለመለየት፣ አዳዲስ ምርቶችን ለማዘጋጀት፣ እስታንዳርድ ለማዘጋጀት፣ ለታዳሽ የሃይል ምንጭ የሚውሉ የደን ሀብቶችን ለመለየት፣ የደን ኢንዱስትሪዎችን ምርታማነት ለማሻሻል፣ የእንጨትን የጭረት ባህሪያት በማጥናት ለፐልፕና ወረቀት፣ ለግግር ቦርዶች ምርቶች ሊውሉ የሚችሉ የዛፍ ዝርያዎችን ለመለየት፣ እንጨትና እንጨት ካልሆኑ የደን ሀብት የሚገኙ የኬሚካል ይዘት በመለየት ለኢንዱስትሪ

ጠቀሜታ የሚውሉ ንጥረ-ነገሮችን ምርትና ምርታማነት ለማሻሻል ምርምር በማካሄድ 34 የምርምር ውጤቶች ለማውጣት ይሰራል፡፡

- በደን ዘርፍ ያሉ ፖሊሲና ስትራቴጂዎች ላይ ጥናትና ትንተና ማካሄድ፣ የደን ምርት ለአጠቃላይ የሀገር ውስጥ ምርት ያለውን አስተዋጽኦ እና የደኑ ዘርፍ ለሌሎች የኢኮኖሚ ዘርፎች የሚያበረክተውን አስተዋጽኦ ማጥናት፣ የደን ኢንቨስትመንት የሚመለከቱ ጥናቶችን ማድረግ፣ የዕሴት ሰንሰለትን ማሻሻል፣ የዓለምአቀፍ የካርበን ግብይት ስርዓትን በማጥናት እና የስርዓተ-ምህዳር ግልጋሎት ዋጋን ለመተመን የሚረዳ ሞዴል ለማውጣት የሚያስችሉ ምርምሮችን በማካሄድ 18 የምርምር ውጤቶች ለማውጣት ይሰራል፡፡

ግብ 9፦ የመረጃና ቴክኖሎጂ ትውውቅና ሽግግርን ማሳደግ

- ለ152 የምርምር ውጤቶች የትግበራ ፓኬጅ ይዘጋጃል፣
- 120 የምርምር ውጤቶች በታወቁ ጆርናሎች ላይ እንዲታተሙ ይደረጋል፣
- ለ600 ተጠቃሚዎች በምርምር የወጡ ቴክኖሎጂዎች ቅድመ ማስፋፋት ስልጠና ይሰጣል፣
- 36 መረጃዎች በተለያዩ ሚዲያ አማራጮች ለተጠቃሚዎች ተደራሽ እንዲሆኑ ይደረጋል፣

ግብ 10፦ የወጣቶችና ሴቶች ተሳትፎና ተጠቃሚነት ማሳደግ

- ለ0.75 ሚሊዮን ዜጎች (50% የሴቶችንና የወጣቶችን) የስራ ዕድል ለመፍጠር ይሰራል፣
- 3 የህፃናት ማቆያ ማዘጋጀትና አገልግሎት እንዲሰጡ ለማድረግ ይሰራል፣
- የሴቶች፣ ህጻናት እና ወጣቶች በተመለከተ 6 የግንዛቤ ማስጨበጫ የስልጠና መድረኮች ይዘጋጃሉ፡፡
- በደን ልማትና የምርምር ስራዎች ሴቶችና ወጣቶች ተሳታፊና ተጠቃሚ እንዲሆኑ በትኩረት ይሰራል፣

ግብ 11፡- የዘርፉን መሰረተ ልማት ሽፋን ማሳደግ

- የደን ዉጤቶች ኢኖቬሽን G+3 ላቦራቶሪ ኮምፕሌክስ ህንፃ እና የማዕከላዊ ኢትዮጵያ ማዕከል ላቦራቶሪ ኮምፕክስ G+5 ህንፃ ግንባታ ስራዎችን 100% እንዲጠናቀቁ ይሰራል፣
- 3 የተቋሙን አሰራሮች (የሰው ሃብት፣ ግዥ እና ዕቅድና ክትትል) አውቶሜት የማድረግ ስራ ይሰራል፣
- 1 ሞዴል ችግኝ ጣቢያ ማቋቋም፣
- 6 የዛፍ ዘር ምንጮችን ማቋቋም፣
- 8 ነባር የምርምር ችግኝ ጣቢያዎች ማጠናከር፣
- 371 ሄክታር ነባር የዘር ምንጮችን የመንከባከብና የማስተዳደር ስራዎች ይሰራሉ፣

ግብ 12፡- የዘርፉን የመፈጸምና የማስፈጸም አቅም ማሳደግ፣

- ለ1650 ለሰራተኞች እና ለሚመለከታቸው ባለድርሻ አካላት የአጭር ጊዜ ስልጠና ይሰጣል፣
- 9 የልምድ ልውውጥ ይካሄዳል፣
- ለ24 ሰራተኞች የረጅም ጊዜ ስልጠና እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡
- የረጅም ጊዜ ስልጠና ላይ ለሚገኙ የተቋሙ ሰራተኞችም ክትትልና ድጋፍ እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡

ሰንጠረዥ 5. የዘርፉ ልማት ከ2016 — 2018 በጀት ዓመት ዕቅድ ዋና ዋና ግቦች፤አመልካቾችና ኢላማዎች

ተ.ቁ	የዘርፍ አመልካቾች	መለኪያ	መነሻ 2015	የ3 ዓመት መድረሻ ኢላማ (2016 - 2918)	2016	2017	2018
	ግብ 1. የተገልጋዮች እርካታን ማሳደግ						
	ያደገ የተገልጋይ እርካታ	በመቶኛ	84	90	86	88	90
	ግብ 2. የሀብት አጠቃቀም ዉጤታማነትን ማሳደግ						
	ጥቅም ላይ የዋለ በጀት ድርሻ	በመቶኛ	100	100	100	100	100
	የተደረገ የውስጥ ኦዲት ክትትል	በቁጥር	4	12	4	4	4
	የኦዲት ግኝቶች መሰረት በማድረግ የተዘጋጀ የማስተካከያ መርሃ ግብር	በቁጥር	1	3	1	1	1
	ግብ 3. የሀብት ግኝትን ማሳደግ						
	ከአጋር ሀገሮች እና ድርጅቶች የተገኘ የፋይናንስ ድጋፍ	በሚሊየን ዶላር	30	60	20	20	20
	ግብ 4 ፦ ለአየር ንብረት ለውጥ የማይበገር የአረንጓዴ ኢኮኖሚ ትግበራን ውጤታማነት ማሻሻል						
	ከደን ዘርፍ የቀነሰ የሙቀት አማቂ ጋዞች የልቀት መጠን	በሚ/ሜ/ቶን	7	33	9	11	13
	ተሳትፎ የተደረገባቸው አለም አቀፍ አህጉራዊ እና ቀጠናዊ መድረኮች	ቁጥር	2	12	4	4	4
	ግብ 5. የደን ህግ ተከባሪነት ማረጋገጥ						
	የተዘጋጁ የደን ህግ ማዕቀፎች	በቁጥር	2	3	1	1	1
	በደን ህጎች እና አፈፃፀም ላይ ግንዛቤ ያገኙ የህብረተሰብ ክፍል ብዛት፣	በሚሊዮን ቁጥር	2.5	7.5	2.5	2.5	2.5
	የብቃት ማረጋገጫ የተሰጣቸው በደን ዘርፍ የተሰማሩ ባለሀብቶች ብዛት	በቁጥር	400	390	120	130	140
	ግብ 6 ፦ አገራዊ የደን ሽፋንን ማሳደግ						
	የዛፍ ዘር ማሰባሰብና ማሰራጨት	ቶን	200	600	200	200	200

ተ.ቁ	የዘርፍ አመልካቾች	መለኪያ	መነሻ 2015	የ3 ዓመት መድረሻ ኢላማ (2016 - 2918)	2016	2017	2018
	በደን የተሸፈነ መሬት ድርሻ	በመቶኛ	17	20	18	19	20
	የተዘጋጁ የዛፍ ችግኞች	ቢ/ቁጥር	3	7.5	2.5	2.5	2.5
	የተጠበቀ ነባር፣ የተፈጥሮ እና ሰው ሰራሽ ደን	በሚ/ሄ/ር	19.2	22.24	20.02	21.13	22.24
	ተከላ የሚካሄድበት መሬት	በሚ/ሄ/ር	0.6	2.4	0.7	0.8	0.9
	ያገገመ የተራቆተ የደን መሬት	በሚ/ሄ/ር	1	3	1	1	1
	የቀርከሀ ደን ማልማት	በሚ//ሄ/ር	0.02	0.06	0.02	0.02	0.02
	የጥምር ደን ግብርና ስራ እንዲጎለብት የተደረገበት የመሬት ስፋት	ሄ/ር (ሚሊዮን)	0.1	0.3	0.1	0.1	0.1
	የቀርቀሀ ምርት ውጤቶች ማሰልጠኛ ተቋም ማቋቋም	በቁጥር		1			1
	ሀገራዊ የደን ሀብት ቆጠራ ማካሄድ	በመቶኛ	50	100	60	80	100
	የደን ሽፋን መረጃ	በቁጥር	1	3	1	1	1
	የተዘጋጀ የደን ማኔጅመንት ፕላን	በሚ/ሄ/ር	0.2	0.6	0.2	0.2	0.2
	የደን አያያዝ እንዲሻሻል ክትትልና ድጋፍ የተደረገላቸው ከተሞች ብዛት	በቁጥር	5	13	5	4	4
	ግብ 7. የደን ሀብት ለኢኮኖሚ ዕድገት የሚያበረክተውን ጠቀሜታ ማሳደግ፣						
	ነባር የአሳታፊ የደን አስተዳደር ስርዓት ተግባራዊ የተደረገለት የተፈጥሮ ደን ስፋት	ሄ/ር (ሚሊዮን)	2.28	3.06	2.28	2.78	3.12
	አዲስ የአሳታፊ የደን አስተዳደር ስርዓት ተግባራዊ የተደረገለት የተፈጥሮ ደን ስፋት	ሄ/ር (ሚሊዮን)	0.2	1.19	0.5	0.34	0.35
	ከሰው ሰራሽ ደንና ከደን ተረፈ ምርቶች በተሻሻለ ዘዴ የተመረተ ከሰል መጠን	ሚሊ/ቶን	0.2	0.6	0.2	0.2	0.2

ተ.ቁ	የዘርፍ አመልካቾች	መለኪያ	መነሻ 2015	የ3 ዓመት መድረሻ ኢላማ (2016 - 2918)	2016	2017	2018
	ለአገር ውስጥና ለውጭ ገበያ የቀረበ የደን ምርት መጠን	ቶን (ሚሊዮን)	1.02	6	2	2	2
	በደን ዘርፍ ስራ ዕድል የተፈጠረላቸው ዜጎች ብዛት	በሚሊዮን ቁጥር	0.25	0.9	0.3	0.3	0.3
	ሥርዓተ ምህዳሮች የሚያመነጩትን አገልግሎት ዋጋ ትመና የሚያሳይ መረጃ፣	በቁጥር	1	1		1	
	ከደን ሮያሊቲ የተገኘ ሀብት መጠን	በሚሊዮን ብር	250	900	300	300	300
	ከደን ምርት ኤክስፖርት የተገኘ እና በሃገር ውስጥ የደን ምርት ምክንያት የዳነ የውጭ ምንዛሪ መጠን	በሚሊዮን ዶላር	20	84	27	28	29
	ግብ 8. የደን መረጃና ቴክኖሎጂ ማመንጨትና ማላመድ						
	በምርምር የወጡ ቴክኖሎጂዎችና መረጃዎች		43	123	39	39	45
	• በሰው ሰራሽ ደን ምርምር	በቁጥር	15	48	15	15	18
	• በተፈጥሮ ደን እና የአየር ንብረት ለውጥ ምርምር	በቁጥር	13	23	7	8	8
	• በደን ውጤቶች ኢኖቬሽን ምርምር	በቁጥር	9	34	10	10	14
	• ፖሊሲና ሶሽዮ-ኢኮኖሚክስ ምርምር	በቁጥር	6	18	7	6	5
	ግብ 9. የመረጃና ቴክኖሎጂ ሽግግርን ማሳደግ						
	የተዘጋጁ የምርምር ውጤቶች የትግበራ ፓኬጅ ብዛት		41	152	50	51	51
	• በሰው ሰራሽና ጥምር ግብርና ደን	በቁጥር	13	46	15	15	16
	• በተፈጥሮ ደን እና የአየር ንብረት ለውጥ	በቁጥር	13	47	15	16	16

ተ.ቁ	የዘርፍ አመልካቾች	መለኪያ	መነሻ 2015	የ3 ዓመት መድረሻ ኢላማ (2016 - 2918)	2016	2017	2018
	• በደን ውጤቶች ኢኖቬሽን	በቁጥር	8	31	10	10	11
	• ፖሊሲና ሶሽዮ-ኢኮኖሚክስ ምርምር	በቁጥር	7	28	9	9	10
	በታወቁ ጆርናሎች ላይ የታተሙ የምርምር ውጤቶች	በቁጥር	22	120	40	40	40
	በሰው ሰራሽና ጥምር ግብርና ደን	በቁጥር	9	41	13	13	15
	በተፈጥሮ ደን እና የአየር ንብረት ለውጥ	በቁጥር	7	35	11	11	13
	በደን ውጤቶች ኢኖቬሽን	በቁጥር	3	22	7	7	8
	ፖሊሲና ሶሽዮ-ኢኮኖሚክስ ምርምር	በቁጥር	3	22	7	7	8
	ለተጠቃሚዎች በቴክኖሎጂ ቅድመ ማስፋፋት የተሰጠ ስልጠና	በተሳታፊ ቁጥር	200	600	200	200	200
	በተለያዩ የሚዲያ ቻናሎች ተደራሽ የተደረገ መረጃ ብዛት	በቁጥር	12	36	12	12	12
	ግብ 10 የወጣቶችና ሴቶች ተሳትፎና ተጠቃሚነት ማሳደግ						
	የስራ ዕድል የተፈጠረላቸው ሴቶች እና ወጣቶች ድርሻ	በሚሊዮን ቁጥር	0.188	0.375	0.125	0.125	0.125
	የተዘጋጀ የህፃናት ማቆያ	በቁጥር	2	3	1	1	1
	የሴቶች፣ ህጻናት እና ወጣቶች አካቶ የተሰጠ ሥልጠናዎች ብዛት	በቁጥር	2	6	2	2	2
	ግብ 11 ፡- የመሠረተ ልማት ሽፋን ማሳደግ						
	የማዕከላዊ ኢትዮጵያ ማዕከል G+5 ላቦራቶሪ ግንባታ ስራ ያለበት ደረጃ	በመቶኛ	25	100	100		

ተ.ቁ	የዘርፍ አመልካቾች	መለኪያ	መነሻ 2015	የ3 ዓመት መድረሻ ኢላማ (2016 - 2918)	2016	2017	2018
	የደን ዉጤቶች እኖቬሽን ማዕከል ላቦራቶሪ ኮምፕሌክስ G+3 ግንባታ ስራ ያለበት ደረጃ	በመቶኛ	45.13	100	100		
	አውቶሜት የተደረጉ የተቋሙን አሰራሮች	በቁጥር	1	3	1	1	1
	አዲስ የተቋቋሙ የዛፍ ዘር ምንጮች	በቁጥር		6	2	2	2
	እንክብካቤ የተደረገላቸው ነባር የዛፍ ዘር ምንጮች	በሄ/ር	371	371	371	371	371
	አዲስ የተቋቋሙ ሞዴል የምርምር ችግኝ ጣቢያዎች	በቁጥር		1	1		
	በመካሄድ ላይ የሚገኙ የምርምር ችግኝ ጣቢያዎች ብዛት	በሄ/ር	8	8	8	8	8
	ግብ 12 ፡- የዘርፉን የመፈጸምና የማስፈጸም አቅም ማሳደግ						
	የአጭር ግዜ ስልጠና ያገኙ ተመራማሪዎች	በቁጥር	265	1650	550	550	550
	የረጅም ግዜ ስልጠና ያገኙ ሰራተኞች		73	24	8	8	8
	ክትትልና ድጋፍ የተደረገላቸው የረጅም ግዜ ስልጠና ላይ ያሉ ሠራተኞች ብዛት		71		71		
	ስልጠና ያገኙ አመራሮች ብዛት	ቁጥር	60	60	60		
	የተካሄደ የልምድ ልውውጥ ብዛት	በቁጥር	2	9	3	3	3

የዕቅዱ ማስፈጸሚያ የበጀት ፍላጎት

የሶስት ዓመት እቅዱን ለማሳካት የደን ልማትና የምርምር ስራዎችን ለማከናወን፣ የሚያስፈልጉ ግብዓቶችን ለማሟላት፣ በግንባታ ላይ ያሉ ሁለት የላቦራቶሪ ህንፃዎችን ጨምሮ የላቦራቶሪ መሳሪያዎች፣ የደን ውጤቶች ኢኖቬሽን ማዕከል ዎርክሾፕ ማሽኖችና መሳሪያዎች፣ የኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ መሰረተ ልማት እና ሌሎች ግብዓቶችን ለመሟላት የሚያስፈልግ በጀት ከፌደራል መንግስት ግምጃ ቤት እና ከልማት አጋሮች የሚገኝ ድጋፍን ግምት ውስጥ በማስገባት በጠቅላላው 2,614,437,201.10 ብር በካፒታልና በመደበኛ በጀት እንደሚያስፈልግ ታሳቢ ተደርጓል፡፡ በየዓመቱ የሚያስፈልፈው በጀት በሰንጠረዥ 2 ተመላክቷል፡፡

ሰንጠረዥ 7 የዕቅዱ ማስፈጸሚያ የበጀት ፍላጎት

የበጀት ዓይነት	ከ2016-2018 የሚያስፈልግ በጀት	2016	2017	1018
መደበኛ	695,407,201.10	210,092,810.00	231,102,091.00	254,212,300.10
ካፒታል	1,919,030,000.00	1,919,030,000.00		
ድምር	2,614,437,201.10	2,129,122,810.00	231,102,091.00	254,212,300.10

5. በዕቅድ ዘመኑ ሊያጋጥሙ የሚችሉ የአደጋ ስጋቶች እና የመቋቋሚያ ስልቶች

በዕቅድ ዘመኑ የተያዙ ግቦችን ለማሳካትና የሚጠበቁ ውጤቶችን ለማምጣት ሊያስራ የሚችል ተቋማዊ አደረጃጀት፣ የተሟላ የሰው ሃይል፣ በቂ ሃብት፣ እና ለደን ልማት እና ምርምር አስፈላጊ የሆኑ ግብዓቶች አቅርቦት፣ ምቹ የስራ አካባቢ፣ ሰላም እና ደህንነት ትልቅ ሚና አላቸው፡፡ ሆኖም ግን ባለው ተጨባጭ አገራዊና ነባራዊ ሁኔታ በዕቅድ ዘመኑ የተያዙትን ግቦች በአስተማማኝ መልኩ ለመፈፀም ማነቆ ሊሆን ይችላሉ ተብለው የተለዩ ስጋቶች ከዚህ ቀጥሎ በተገለፀው ሰንጠረዥ የቀረቡ ሲሆን እነዚህ ስጋቶች የዕቅድ አፈፃፀሙን እንዳያደናቅፉ እንዲሁም የልማት ግቦቹ በውጤታማነት እንዲፈፀሙ ለማስቻል ስጋቶቹን የመቋቋሚያ ስልቶች ከወዲሁ ታቅደው በዝርዝር ቀርበዋል፡፡

ሠንጠረዥ 8. ሊያጋጥሙ የሚችሉ ስጋቶች እና የመቋቋሚያ ስልቶች

ስጋቶች	የመቋቋሚያ ስልቶች
በአገር አቀፍ ደረጃ የመሬት አጠቃቀም ህጎችና ደንቦች ያለመዘጋጀትና አለመተግበራቸው፣	የመሬት አጠቃቀም ህጎችና ደንቦች እንዲዘጋጁና በአግባቡ እንዲተገበሩ ግፊት ማድረግ
የበጀት እጥረትና የዘመናዊ የቴክኖሎጂ አቅርቦት ውስንነት፣	ከልማት አጋር አካላት በሚገኙ ድጋፎች ተጨማሪ ሃብት እና ዘመናዊ ቴክኖሎጂዎች አቅርቦት ማሳደግ
ከልማት አጋሮች የሚገኘው ድጋፍ በቂ እና ተገማች አለመሆን	በአለም አቀፍ የድርድር መድረኮች በመሳተፍ የፋይናንስ ፣ የአቅም ግንባታ እና የቴክኖሎጂ ድጋፍ በማስገኘት የሀገራችንን ጥቅም ማሥጠበቅ
በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት የሚከሰቱ የተፈጥሮ አደጋዎች እና ተጽእኖዎች	ከተቋሙ ውጪ ካሉ ተቋማት፣ የዘርፉ ባለድርሻ አካላትና ከህብረተሰቡ ጋር በቅንጅት መስራት፣
በምርምር የወጡ መረጃና ቴክኖሎጂዎችን ወደ ተጠቃሚ ለማድረስ የሚያግዝ ስርዓትና አደረጃጀት በሚፈለገዉ ደረጃ አለመኖር ፣	በምርምር የሚወጡ ቴክኖሎጂ እና መረጃ ፓኬጆችን ለተጠቃሚ ለማድረስ እስከ ታችኛው እርከን የኤክስቴንሽን አደረጃጀት እንዲዘረጋ ማድረግ፣ በተጨማሪም በተቋሙ የሚከናወኑ የቅድመ ማስፋፋት ሥራዎችን አጠናክሮ መሥራት

ስጋቶች	የመቋቋሚያ ስልቶች
ከውጭ የሚገቡ ቴክኖሎጂዎች እና የላቦራቶሪ ግብዓቶችን በውጭ ምንዛሪ እጥረት ምክንያት በተፈለገው ጊዜ ማግኘት አለመቻሉ፣	ከልማት አጋሮች ጋር በትብብር በመሠራት የቴክኖሎጂዎች እና የላቦራቶሪ ግብዓቶችን አቅርቦት ማሳደግ
የደንን ሰደድ እሳት፣ በሽታ እና ተባይ እና ወራሪ መጤ አረም መስፋፋት	የዱር ሰደድ እሳትን ለመከላከልና ለመቆጣጠር የሚያስችል የቅድመ ማስጠንቀቂያ ስርዓት መዘርጋት እና ተቋማዊ እና ሀገራዊ አቅም መፍጠር
የተቋሙ የምርምር ጣቢያዎችና የዘር ማመንጫ ደኖች በተደጋጋሚ ለጥቃት መዳረጋቸው እና በአካባቢው ህበረተሰብ ያልተገባ የባለቤትነት ጥያቄዎች ፈተና ውስጥ መግባታቸው	ከሚመለከታቸው የመንግስት አካላት ጋር በመወያየት የምርምር ይዞታዎች ሕጋዊ ከለላ እንዲያገኙና እንዲከበሩ ማድረግ ተቋሙ በይዞታዎቹ ላይ በሚያካሂዳቸው የምርምር ስራወዎች ስራ በመፍጠር ህብረተሰቡን ተሳታፊና ተጠቃሚ ማድረግ
በእንጨት ቴክኖሎጂ፣ በደን በሽታና ነፍሳት ተባዮች፣ በደን ስርጸት፣ በደን ጄኔቲክስ፣ በአካባቢ ምህንድስና/ቴክኖሎጂ ወዘተ የሰለጠነ የሰው ሃይል /ተመራማሪዎች/ ከገበያው ላይ በበቂ ሁኔታ ማግኘት አስቸጋሪ መሆኑ	ከተቋሙ ውጪ ካሉ ተቋማትና ባለሙያዎች ጋር በቅንጅት መስራት፤ በተጠቀሱት ዘርፎች ባለሞያዎችን በበቂ ሁኔታ ለማፍራት እንዲቻል ከከፍተኛ የትምህርት ተቋማት ጋር የትምህርት ክፍሎቹ እንዲከፈቱ ውይይት ማድረግ እና የተመራማሪዎችንና ባለሙያዎችን ብቃት ማሳደግ፤
በተፈጥሮ ደን ላይ ጥገኛ ሆኖ ኑሮውን የሚመራ የህብረተሰብ ክፍል የተፈጥሮ ደኑን አማራጭ የሃይልና የገንዘብ ምንጭ አድረጎ በመጠቀሙ ቀጣይነት ባለው የደን ሃብት አያያዝ ላይ እንቅፋት መሆኑ፤	ደን አምራች አርሶ-አደሮች እንዲስፋፉ ከፍተኛ የቴክኖሎጂና የምክረ-ሃሳብ ድጋፍ ማድረግ፤

6. የዘርፉ ዕቅድ የአፈጻጸም ክትትልና ግምገማ ሥርዓት

በዘርፉ ዕቅድ ትግበራ ሂደት ተግባራዊ የሚሆነዉ የአፈፃፀም ድጋፍ፣ ክትትልና ግምገማ ሥርዓት በዋናነት በብሄራዊ ፕላን ሚንስቴር ተዘጋጅቶ በሚኒስትሮች ምክር ቤት የፀደቀዉና ከጥር 1 ቀን 2010 ዓ.ም ጀምሮ ተግባራዊ በመሆን ላይ የሚገኘዉን ብሄራዊ የዕትዕ አፈጻጸም ክትትልና ግምገማ ስረዓት አፈጻጸም መመሪያን ማዕከል አድርጎ የሚፈጸም መሆኑ እንደ ተጠበቀ ሆኖ በዘርፍ ደረጃ ውጤታማ የአፈጻጸም ክትትልና ግምገማ ስርዓት መዘርጋት የዘርፉን የ3 ዓመት የልማት ዕቅድ ለመከታተልና፣ ለመገምገም፣ የተዘጋጁ መርሐግብሮችና ፕሮጀክቶች አፈፃፀም ደረጃ ለማሻሻል እንዲሁም የሚጠበቁ ውጤቶች መምጣታቸውን ለማረጋገጥ ዋነኛ መሳሪያ ሆኖ ያገለግላል፡፡ ከዚህም በተጨማሪም በዕቅድ አስፈፃሚ እና ፈፃሚ አካላት ዘንድ የግልፀኝነት እና የተጠያቂነት አሰራር በማስፈን ድክመቶች እንዲታረሙና ጥንካሬዎች እንዲጎለብቱ ይደረጋል፡፡ ስለዚህም ዘርፉ ከክልሎችና ከከተማ አስተዳደሮች ከተግባሪ አካላት ጋር ትስስርና ተመጋጋቢነት በሚፈጥር መልኩ የአፈጻጸም ክትትልና ግምገማ ሥርዓት አቅጣጫና አተገባበር ሂደት አዘጋጅቷል፡፡

የዕቅድ አፈፃፀም ክትትልና ግምገማ ይዘቶች፣

የተቀናጀ፣ የተደራጀ፣ ተመጋጋቢ እና ተደጋጋፊ አሠራርን ማረጋገጥ፣

የዕቅድ አፈፃፀም ክትትልና ግምገማ ሪፖርት ፎርማት እና የዕቅድ አፈፃፀም ክትትልና ግምገማ ሪፖርት ማቅረቢያ ጊዜ በወጥነት ተፈፃሚ መሆን እንዳለባቸው ታሳቢ ተደርጓል፡፡ የዕቅድ አፈፃፀም ሪፖርት ማቅረቢያ ጊዜም የዘርፉን የአምስት አመት፣ የአመት፣ የስድስት ወርና የሩብ አመት የአፈፃፀም ሪፖርቶች በማዘጋጀት ለሚመለከታቸው ባለድርሻ አካላት በማቅረብ ይሆናል፡፡

የሚዘጋጁ ዘገባዎች በእቅድ ዘመኑ በየአመቱና በእቅድ ዘመኑ የመጨረሻ አመት ሊደረስባቸው የሚገባ ቁልፍ የውጤት መስኮች (Key Result Areas) እና የሴክተር ቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች (Key Performance Indicators) መሠረት በማድረግ የሚከናወን ነው፡፡

ግልፅኝነትንና ተጠያቂነትን ማረጋገጥ ፣

አስተማማኝና ወጥ የመረጃ ሥርዓት መዘርጋትና አሳታፊ እንዲሆን የሚመለከታቸውን ባለድርሻ አካላት በማሳተፍ ተግባራዊ ይደረጋል፡፡ ይህም የሚረጋገጠው የክልሎችና የዘርፎች አፈፃፀም ወጥ መስፈርትን መሠረት በማድረግ የስራ ክፍፍል የሚደረግ እና ተጠያቂነትን እንዲሰፍን የሚያስችል የአሰራር ስርዓት ይዘረጋል፡፡ ክትትልና ግምገማው የሴቶችና የወጣቶች እኩል ተጠቃሚነት ተሳታፊነትን ያረጋግጣል፤ የአገልግሎት ተጠቃሚዎች መረጃ በፆታና በዕድሜ በየእርከኑ የመለየት፣ የመሰብሰብ፣ የመተንተንና ሪፖርት የማድረግ ስርዓት ይጠናከራል፡፡

የልማት ፕሮግራሞችና ፕሮጀክቶች በታቀደው መሠረት መፈፀማቸውን በየደረጃው ማረጋገጥ

በመንግሥትና በግሉ ዘርፍ የሚከናወኑ የተለያዩ የልማት ፕሮግራሞችና ኢንቨስትመንቶች የአካባቢ ሁኔታና ደህንነት ባረጋገጠ መልኩ እንዲከናወኑ ለማስቻል የሥራ ግንኙነት ይጠናከራል፣ ባለድርሻ አካላትን ባሳተፈ መልኩ የቢሮ እና የመስክ ክትትልና ግምገማ በማድረግ ግብረ መልስ እንዲሰጥ ይደረጋል፣ ከመደበኛ ሪፖርቶች ጥናቶችና ከመስክ ጉብኝቶች በተገኘው መረጃ ላይ በመመርኮዝ የተለዩ ክፍተቶችን እና መሰናክሎችን የሚያስተካክሉ ድጋፎች ይደረጋሉ፡፡ የልማት ፕሮግራሞች ተጠቃሚ የሆኑ ህበረተሰብ ክፍሎችን የመስክ ምልከታና ግብረ መልስ አሰጣጥ ሂደት አካል እንዲሆኑ ይደረጋል፡፡

ጠቃሚ ትምህርቶችን መውሰድ እና ተሞክሮዎችን መቀመር፣

መስረያቤቱ ከሃገርና ዓለም አቀፍ የልማት አጋሮች ጋር ያለውን የስራ ግንኙነት የማጠናከር፣ የግሉን ዘርፍ ተሳታፊነት ለማረጋገጥ የሚያስችል አሰራር የመከተል፣ ህብረተሰቡን በእቅዶቹና በአተገባበር ላይ ተሳታፊነታቸውን የማረጋገጥ፣ እንዲሁም በየአካባቢው የሚገኙ መልካም ተሞክሮዎችን እንዲቀመሩና እንዲሰፉ ይደረጋል፣ ለባለድርሻ አካላት ስለ ዘርፉ ፖሊሲ፣ ስትራቴጂና ሕጎች በቂ ግንዛቤ እንዲያገኙ በማድረግ በዘርፉ የሚኖራቸውን ሚና በማጎልበት የፖሊሲውንና የሕጎችን ተፈፃሚነት የማረጋገጥ ሥራ ይሰራል፡፡

የክትትልና ግምገማ አቅምን መገንባት

የዕቅድ ዝግጅት፣ ክትትልና ግምገማ የሚያስተባብረዉን የሥራ ክፍል መዋቅራዊ አደረጃጀት በማሻሻል በሰው ኃይል፣ በአሰራር ሥርዓት እና በዘመናዊ ቴክኖሎጂ ሙሉ ቁመና ያለውና ተልዕኮውን በአግባቡ መወጣት የሚችል እንዲሆን ማድረግ፣ በየደረጃው ተግባራዊ የሚደረግ አሳታፊ፣ ግልፅና ተጠያቂነትን ማረጋገጥ የሚያስችል በዘመናዊ ቴክኖሎጂ የተደገፈ ተቋማዊ የድጋፍና ክትትል ሥርዓት መዘርጋትና ተግባራዊ ማድረግ፣ በፈፃሚው፣ በመካከለኛና በከፍተኛ አመራሩ ደረጃ ፍላጎትን መሠረት ያደረገ የውጤት ተኮር ዕቅድ፣ የድጋፍና ክትትል ሥርዓት ዝርጋታና ትግበራን ክህሎት ሊያስድጉ የሚችሉ ተከታታይ የአቅም ግንባታ ሥልጠናዎችን በመስጠት የመፈፀምና የማስፈፀም አቅም ግንባታ ሥራ ይሠራል፡፡

ከክልሎችና ከከተማ አስተዳደሮች እንዲሁም ከተግባሪ አካላት ጋር ቋሚና መደበኛ የአፈፃፀም ግምገና የምክክር መድረኮችን ከማካሄድ በተጨማሪ ወቅታዊ የድጋፍና የክትትል ሥራዎች ይከናወናሉ፣ በኢፌዴሪ የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት የግብርና ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ፣ ለፕላንና ልማት ሚንስቴር እንዲሁም ለግብርና ሚኒስትር በሚቀርቡ ወቅታዊ ሪፖርቶች ላይ የሚሰጡ ግብረ መልሶችን እንደ አጋዥ መሳሪያ በመጠቀም በተቀመጠው የጊዜ ሰሌዳ መሰረት ማከናወን የታሰበ የክትትልና ግምገማ ስርዓት ይሆናል፡፡

8. ማጠቃለያ

በዕቅድ ዘመኑ ተቋማዊ የአቅም ግንባታ ስራዎችን በመስራት፣ ለዕቅዱ ማስፈፀሚያ የሚስፈልገውን ሰብዓዊ እና ቁሳዊ አቅምን በመገንባት የሚያስፈልጉ የልማት እና የምርምር ግብዓቶችን በየደረጃው በማሟላት ዘላቂ የደን ሀብት ልማት፣ ጥበቃ፣ እንክብካቤና አጠቃቀም ተግባራትን እና ችግር ፈቺ የደን ምርምር ስራዎችን በማከናወን፣ በዕቅድ የተያዙ ግቦችን እና ዋና ዋና ተግባራትን በውጤታማነት በመፈፀምና በየበጀት ዓመቱ የሚጠበቁ ውጤቶች በሚፈለገው መጠን እና ጥራት በማስገኘት የደን ሀብታችን በዘላቂነት እንዲጠበቅ፣ እንዲለማ፣ የተራቆቱ አካባቢዎች እንዲያገግሙ እና የደን ውጤቶችን ምርትና ምርታማነት እንዲያድግ፣ አገራችን ከደን ሀብት የተሻለ ኢኮኖሚያዊ፤ ማህበራዊ እና ስርዓተ-ምህደራዊ ጠቀሜታን እንድታገኝ ለማስቻል እንዲሁም የአየር ንብረት ለውጥ ተጽእኖን በመቋቋም ለሁለንተናዊ ዕድገት አስተዋጽኦ ማድረግ ይጠበቃል፡፡

ይህንንም በውጤታማነት ለመፈፀም ከክልሎች እና ከተማ መስተዳድሮች እንዲሁም በዘርፉ አብረው ከሚሰሩ የልማት አጋር አካላት ጋር በመቀናጀት መስራት፣ በየደረጃው ያሉ አመራሮች እና ፈፃሚዎች ቁርጠኝነትና የታቀዱ ግቦች እንዲሳኩ እና በየበጀት ዓመቱ የሚጠበቁ ውጤቶች በሚፈለገው መጠን እና ጥራት እንዲገኙ ለማስቻል ተረባርቦ መስራት ይጠበቃል፡፡ አፈፃፀሙንም በየወቅቱ በመከታተልና የፊዚካልና የፋይናንስ አፈፃፀም በየደረጃው ወቅቱን ጠብቆ በመገምገም በበጀት ዓመቱ የሚጠበቁ ውጤቶች በዕቅዱ መሰረት መከናወናቸውን በማረጋገጥና ተገቢውን የአፈፃፀም ሪፖርት በማዘጋጀት ለሚመለከተው አካል የማቅረብ ስራዎች ይከናወናሉ፡

9. አባሪ

የኢትዮጵያ ደን ልማት							
የፕሮግራም አይነት	2013		2014		2015		
	ዓመታዊ በጀት	ጠቅላላ ወጪ	ዓመታዊ በጀት	ጠቅላላ ወጪ	ዓመታዊ በጀት	የ6 ወር እቅድ	የ6 ወር ጠቅላላ ወጪ
ፕሮግራም 1፡- የአስተዳደርና ስራ አመራር	41,520,269.40	41,458,091.49	44,967,145.21	43,355,617.16	36,274,017.33	20,525,960.02	20,236,824.08
ፕሮግራም 2.፡- የደን ምርምር ፕሮግራም	70,494,866.29	68,690,695.02	76,959,657.05	70,918,698.68	63,210,272.88	33,210,849.86	28,231,538.44
ፕሮግራም 3፡- የደን ልማት ጥበቃና እንክብካቤ ፕሮግራም	105,800,000.00	92,475,213.75	109,473,576.00	107,221,924.00	84,252,442.67	57,148,058.72	54,134,804.01
ድምር	**217,815,135.69**	**202,624,000.26**	**231,400,378.26**	**221,496,239.84**	**183,736,732.88**	**110,884,868.60**	**102,603,166.53**

የኢትዮጵያ ደን ልማት											
ተ.ቁ	ፕሮግራም	ንዑስ ፕሮራም	የ2016-2018 የበጀት ወጪ				የፋይናንስ ምንጭ			
			2016	2017	2018	ድምር	መንግስት	የተቋም ገቢ	ዕርዳት	ብድር
1	የአስተዳደር ና ስራ አመራር ፕሮግራም		51,303,446.00	56,433,790.60	62,077,169.66	169,814,406.26	169,814,406.26			
2	የደን ልማት ጥበቃና እንክብካቤ ፕሮግራም	የተፈጥሮ ደን ልማት፣ ጥበቃና እንክብካቤ	78,371,827.50	86,209,010.25	94,829,911.28	259,410,749.03	259,410,749.03			
		የደን ሀብት ጥናት እና ምዝገባ	5,371,827.50	5,909,010.25	6,499,911.28	17,780,749.03	17,780,749.03			
		አረንጓዴ አሻራና ሰው ሰራሽ ደን ልማት፣	4,467,877.00	4,914,664.70	5,406,131.17	14,788,672.87	14,788,672.87			
		የደን ውጤቶች አጠቃቀምና ስርዓት ተከባሪነት	3,234,407.00	3,557,847.70	3,913,632.47	10,705,887.17	10,705,887.17			
3	የደን ምርምር ፕሮግራም		67,343,424.08	74,077,766.49	81,485,543.14	222,906,733.70	222,906,733.70			
	ጠቅላላ ድምር		**210,092,809.080**	**231,102,089.988**	**254,212,298.987**	**695,407,198.055**	**695,407,198.055**			

የኢትዮጵያ ደን ልማት																
ተ.ቁ	የፕሮግራም	ንዑስ ፕሮግራም	ውጤት	የ2016-2018 የኢንቨስትመንት ፍላጎትና ኢላማዎች (በብር)				የፋይናንስ ምንጭ								
				2016	2017	2018	ድምር(2016-2018)	የክልል በጀት	የክልል ልማት ድርጅት ፋይናንስ	የፌደራል በጀት	የፌደራል የልማት ድርጅት ፋይናንስ	ዕርዳት	ብድር (የውጭ ወይም የሀገር ውስጥ)	የግል ፋይናንስ	የግል-መንግስት ሽርክና ፋይናንስ
1	የአስተዳደርና ስራ አመራር		የተሰጠ ድጋፍና አገልግሎት	51,303,446.00	56,433,790.60	62,077,169.66	169,814,406.26			169,814,406.26					
2	የደን ልማት ጥበቃና እንክብካቤ ፕሮግራም	የተፈጥሮ ደን ልማት፣ ጥበቃና እንክብካቤ	የተፈጥሮ ደን እንዲለማ እንዲጠበቅና እንክብካቤ እንዲደረግለት የተካሄደ ድጋፍና ክትትል	78,371,827.50	86,209,010.25	94,829,911.28	259,410,749.03			259,410,749.03					
		የደን ሀብት ጥናት እና ምዝገባ	የተፈጥሮና ሰው ሰራሽ ደኖችን የተሻሻለ የደን አያያዝ እቅድ ስርዓት እንዲኖራቸው፣ ሀገራዊ የደን ሀብት ቆጠራ እንዲካሄድ እነዲሁም ከደን ዘርፍ የሚለቀቁ	5,371,827.50	5,909,010.25	6,499,911.28	17,780,749.03			17,780,749.03					

የኢትዮጵያ ደን ልማት																	
ተ.ቁ	የፕሮግራም	ንዑስ ፕሮግራም	ውጤት	የ2016-2018 የኢንቨስትመንት ፍላጎትና ኢላማዎች (በብር)				የፋይናንስ ምንጭ							
				2016	2017	2018	ድምር(2016-2018)	የክልል በጀት	የክልል ልማት ድርጅት ፋይናንስ	የፌደራል በጀት	የፌደራል የልማት ድርጅት ፋይናንስ	ዕርዳት	ብድር (የውጭ ወይም የሀገር ውስጥ)	የግል ፋይናንስ	የግል-መንግስት ሽርክና ፋይናንስ
			የሙቀት አማቂ ጋዞች ቅነሰ ልኬት መረጃ እንዲዘጋጅ የተካሄደ ክትትልና ድጋፍ												
		አረንጓዴ አሻራና ሰው ሰራሽ ደን ልማት፣	ሰው ሰራሽ ደን እንዲለማ እንዲጠበቅና እንክብካቤ እንዲደረግለት ለክልሎች የተካሄደ ድጋፍና ክትትል	4,467,877.00	4,914,664.70	5,406,131.17	14,788,672.87			14,788,672.87					
		የደን ውጤቶች አጠቃቀምና ስርዓት ተከባሪነት	ከደን ዘርፍ ክሮያሊቲ፣ ከደን ምርት ውጤቶች ሽያጭ፣ በስራ ዕድል፣ ተገቢውን ጥቅም ማግኘት እንዲያስችል በክልሎች የተደረገ ክትትልና ድጋፍ፣	3,234,407.00	3,557,847.70	3,913,632.47	10,705,887.17			10,705,887.17					

የኢትዮጵያ ደን ልማት																
ተ.ቁ	የፕሮግራም	ንዑስ ፕሮግራም	ውጤት	የ2016-2018 የኢንቨስትመንት ፍላጎትና ኢላማዎች (በብር)				የፋይናንስ ምንጭ								
				2016	2017	2018	ድምር(2016-2018)	የክልል በጀት	የክልል ልማት ድርጅት ፋይናንስ	የፌደራል በጀት	የፌደራል የልማት ድርጅት ፋይናንስ	ዕርዳት	ብድር (የውጭ ወይም የሀገር ውስጥ)	የግል ፋይናንስ	የግል-መንግስት ሽርክና ፋይናንስ
3	የደን ምርምር ፕሮግራም		በሰው ሰራሽ ደን ምርምር የወጡ የምርምር ውጤቶች	18,891,377.00	20,780,514.70	22,858,566.17	62,530,457.87			62,530,457.87					
			በተፈጥሮ ደንና የአየር ንብረት ለውጥ ምርምር የወጡ የምርምር ውጤቶች	21,440,139.60	23,584,153.56	25,942,568.92	70,966,862.08			70,966,862.08					
			በደን ውጤቶች ኢኖቬሽን ምርምር የወጡ የምርምር ውጤቶች	16,079,225.00	17,687,147.50	19,455,862.25	53,222,234.75			53,222,234.75					
			በፖሊሲ ሶሺዮ ኢኮኖሚክስ ምርምር የወጡ የምርምር ውጤቶች	9,532,682.48	10,485,950.73	11,534,545.80	31,553,179.01			31,553,179.01					
			የደን ልማት ፋሲሊቲ	1,400,000.00	1,540,000.00	1,694,000.00	4,634,000.00			4,634,000.00					
ድምር				**210,092,809.08**	**231,102,089.99**	**254,212,298.99**	**695,407,198.05**	**-**	**-**	**695,407,198.05**					

የኢትዮጵያ ደን ልማት									
ተ.ቁ	ፕሮጀክት	የ2016-2018 የበጀት ወጪ				የፋይናንስ ምንጭ			
		2016	2017	2018	ድምር	መንግስት	የተቋም ገቢ	የውጭ ዕርዳት	ብድር
1	በኢትዮጵያ ደን ልማት የማዕከላዊ ኢትዮጵያ ላቦራቶሪ ሕንጻ ግንባታ	1,492,160,000.00			1,492,160,000.00	1,492,160,000.00			
2	በኢትዮጵያ ደን ልማት የእንጨት ቴክኖሎጂ ላቦራቶሪ ሕንጻ ግንባታ	426,870,000.00			426,870,000.00	426,870,000.00			
	ድምር	**1,919,030,000.00**			**1,919,030,000.00**	**1,919,030,000.00**			

የኢትዮጵያ ደን ልማት																
የፕሮግራም ዝርዝር	የፕሮጀክቶች ዝርዝር	እስከ 2015 የነበረ የኢንቨስትመንት ወጪ (በብር)*	የ2016-2018 የኢንቨስትመንት ፍላጎትና ኢላማዎች (በብር)				ከ2018 በኃላ የኢንቨስትመንት ወጪ (በብር)**	የፋይናንስ ምንጭ								
			2016	2017	2018	ድምር (2016-2018)		የክልል በጀት	የክልል ልማት ድርጅት ፋይናንስ	የፌደራል በጀት	የፌደራል የልማት ድርጅት ፋይናንስ	ዕርዳት	ብድር (የውጭ ወይም የሀገር ውስጥ)	የግል ፋይናንስ	የግል-መንግስት ሽርክና ፋይናንስ
ካፒታል	በኢትዮጵያ ደን ልማት የማዕከላዊ ኢትዮጵያ ላቦራቶሪ ሕንጻ ግንባታ	27,787,534.00	1,492,160,000.00			1,492,160,000.00				1,492,160,000.00					
	በኢትዮጵያ ደን ልማት የእንጨት ቴክኖሎጂ ላቦራቶሪ ሕንጻ ግንባታ	58,775,447.00	426,870,000.00			426,870,000.00				426,870,000.00					
ድምር		**86,562,981.00**	**1,919,030,000.00**			**1,919,030,000.00**				**1,919,030,000.00**					